

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni mediji in prazniki.
Inserati: do 9 petih vrst 4 K, od 10—15 petih vrst 6 K, večji inserati petih vrst 8 K; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petih vrst 12 K; poroke, zaroke velikost 15 vrst 120 K; ženitne ponudbe beseda 3 K.
Popust je pri naročitvah od 11 objav naprej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, prtljčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisano in zadoščaj frankovano.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.

V inozemstvu 65 par = K 2.60.

Polnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300.—	celoletno	K 480.—
polletno	150.—	polletno	240.—
3 mesečno	75.—	3 mesečno	120.—
1	25.—	1	40.—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Inž. Fran Tavčar:

Mrtva srca.

Ko je šel bog sin po svetu, je našel človeka, ki je jokal. Bog sin bi mu rad pomagal. »Nobenem mi ne pomore,« je jokal človek. »Še sam Bog ne, Slovenec sem. Bog sin je šel svojo pot, v obeh je imel solzo. Če si obupal nad seboj, ti tudi bog ne pomore.«

Ni ga bilo še do danes naroda, ki bi ustvarjal zgodovino brez močne narodne zavesti. In tudi ga še ni bilo naroda, ki bi kmalu ne propadel, če ni imel svoje narodne zavesti. Če je bil narod tudi številčen, ni ušel pogubi, kadar mu je umrlo srce. Vselej so hodili majhni zavedajoči se narodi svojo pot preko velikih a v svoji narodni zavesti mrtvih. Mali Grki so si razdelili velikanski perzijski imperij. Narodna zavest je bila pri Grkih silna. Za vse, kar ni bilo iz njihovega naroda, so si ustvarili pojme: barbarizem. S tem pojmom so označevali prav tako ostro manjvrednost kakor stvari, kakor še mi, in vsi, ki so prevzeli ta pojem. Samo da so v svoji narodni zavesti zaznamovali s to besedo vse, kar ni bilo iz njihovega rodu. Barbari so bili v Egiptu z vso astronomijo vred.

Barbari so bili Perzijci, čeprav so imeli ti ves svet in bogastvo vsega sveta v svoji oblasti.

Grki so spoznali samo to za dovršeno, kar so ustvarili sami, samo eno pravico, in ta je bila vselej za Grka.

Danes se imenuje take narode, ki so skoro slepi za vse izven svojega rodu, za narode šovinistov. Šovinisti so Nemci, so Angleži. Vsak narod, ki je mogočen in ki uveljavlja svojo voljo, mora biti tudi šovinist. Za vse ni prostora na tem svetu, in boj ne bo nikdar obziren.

In tudi ni in ne bo nikdar tribuna, ki bi razsojal med narodi po eni sami neoporečni pravici. V vseh sporih ima vsak svojo pravico. Če sežejo Italijani po naših deželah, imajo pravico, ker si varujejo s tem svojo mejo, slabijo svojega soseda, in ker je v njihovi deželi veliko pomikanje lesa.

In če sežemo mi po Trstu in po morju, imamo pravico, ker pot na morje je naša bodočnost in ker v teh krajih žive med narodi po večini sami Slovenci. Take pravde se lahko vlečejo stoletja, dobil na bo

tisti, ki ima največ zavesti in takrat tudi največ enotne volje.

Kakšna pa je narodna zavest pri Slovencih? Nespametno bi bilo, da skrivamo, kar je slabega. Le če odkrito spoznamo svoje napake, tedaj se tudi rešimo.

Skoro tisoč let je bil slovenski narod zaslužen. Od krsta pri Savici sta dušila Nemec in rimska cerkev narodno zavest. Čudni ni, da je v tej dolgi dobi hlapčevstva postal velik kov naroda nezaveden. Cerkev pravi kratko: hlapci so kar je še ostalo Slovencev. Slovenci so pričeli misliti nemško, in le kar je nemškega je dobro, boljši je nemški trgovec, boljši industrijec, boljša nemška kultura in civilizacija. Slovenci so polagoma izgubili svojo voljo, prevzeli so zavest svojih gospodarj. Postali so kakor so jih nazivali: Nemcem prijazni in mrtvega srca. Tuje vladarje so častili, za tuje so prelivali svojo kri, največkrat nad vse junaško. Da se ni stara Avstrija združila, bi v petdesetih letih solnce sijalo na slovensko zemljo, ne obsijalo bi pa več nobenega Slovenca.

Zgodovina je hotela drugače. Srbi so osvobodili v junaški borbi svoje brate. Slovenci so doživeli osvobodjenje, veliki čas je našel male ljudi. Slovenska zavest je umirala stoletja, in prav gotovo je, da v enem dnevu ne oživi. Zmotil bi se, kdor bi sodil drugače. Napaka bi se napravila, kjer bi se zanašali na narodovo zavest, prav tako velika, kakor pri koroškem glasovanju. Nezavedni Slovenci so v veliki večini glasovali, da počejo svoje države, da počejo pod nemško oblastjo ostati. In če bi glasovali v celi Sloveniji, bi se izkazala narodna zavest komaj krepkejša.

Naša bodočnost je v popolnem edinstvu s Srbi. Dokler se ne zavedamo tega, brez vseh avtonomnih in separatističnih pridržkov, dotlej nismo sigurni svoje bodočnosti. Naj nikdo, kdor misli dobro, ne zahteva glasovanja v tem vprašanju.

Srbi so v potokih prelivali kri za svobodo. Dve leti je bila Srbija okupirana. Vstaje naroda od prvega do zadnjega dne niso prenehale. V vstajah se niso bojevali močje, ker teh ni bilo več v deželi, za

svobodo so prelivali svojo kri ženo in otroci. Kmečka sela so se uprila, vsakokrat je bil upor zaduščen z ognjem in mečem. In vendar so se uprili otroci, raztrgani in slabotni, in žene še drugič in tretjič. »Srbov ne zadušimo, ker ti vstajajo iz grobov,« je govoril general Mackensen. Ves svet je strmel nad življenjsko silo srbskega naroda.

Pri nas pa se večkrat poudarja, da naša visoka kultura ne prenese edinstva s Srbi. Eh, mrtva srca! Ta argument je bil zasajen med nas s strani Nemcev. Nemci so in ostanejo naši sovražniki, dokler ne splahni Jadransko morje. Vselej bodo skušali razdirati edinstvo med nami in Srbi.

Kadar umirajo narodi, vselej se prikažejo gotovo predznaki smrti. Vselej v takih časih ubije materializem idealizem. Narod se uda s tisto grozno strastjo, ki ne pozna

zaprek uživanja. Rim je tako umiral v plesu in uživanju. V takih časih nimajo vrednosti ne načela, ne značaj. Z denarjem se kupi in plača vse. Državniki prodajo svojo državo, uradniki na upravnih mestih izkoristijo svojo oblast za umazane osebne koristi. Ko je umirala Grška, je cvetela tam korupcija. Na umirajoče narode prileti vselej kakor krogarji, brezdomovinci, židje, da razširjajo tam svojo internacionalno. Na Rimu so postavili rimsko cerkev. Danes zastrupljajo narode s socializmom in komunizmom. V takih boleznih so umirali narodi. Gore in hribovi so obvarovali Slovence narodne smrti. V teh gorah spi narodna zavest, kakor spi tam kralj Matjaž in njegova vojska. Kadar se zbudi narod, se zbudi tudi ta in njegova vojska, ki poseka, kakor pripoveduje povest, vse sovražnike.

Pismo iz Prage.

Praga, 3. dec. 1921.

V notranji politiki treba beležiti kot uspeh, da je bil proračun za prihodnje leto v poslanski zbornici sprejet že v novembru in da v debati o njem ni prišlo do preprič. Presenečenje je došlo šele v poslednjem trenutku pred samim končnim glasovanjem. Odsli so vsi slovaški lidovci, 12 po številu, da bi tako pokazali, da pričenjajo takisto svobodne roke. Kot vzrok navajajo, da jih je nemilo dirjal način s katerim je minister Šrobar odklonil vsako razpravljanje o ustanovitvi treh konfesionalnih katoliških gimnazij na Slovaškem. Ali nesporno je, da je bil to samo poslednji člen v verigi različnih razprtij in nesoglasanj, ki so se razgromadila med slovaškimi in češkimi lidovci ter sploh med vsemi češkoslovaškimi poslanci. Ali to ne pomeni konca nesoglasanja, marveč verjetneje začetek nove taktike, ki ima dobiti svoj višek v slovaškem poslanskem zboru z izključno slovaškim šolstvom in sodništvom. To stvar treba smatrati za zelo resno. To so najobčutljivejši stvari, ki se dotikajo vse države in njene pozicije na zunaj. Zmansišanje češkoslovaške vladne večine za 12 glasov ni sicer velikega pomena, ker je zadostna tudi brez teh 12 glasov. Nevarno pa je, da bi centrifugalna prizadevanja slova-

ških lidovcev mogla provzročiti enaka prizadevanja Nemcev, in po tem bo treba presojati skupnost in enoličnost čsl. republike na zunaj. Objektivni vtisek je, da se na ta spor in na njegovo jedro ni gledalo z zadostno paznostjo, ki je zlasti na Slovaškem potrebna, tako da se je pokazalo premalo razumevanja za važnost enotnega čsl. tabora proti komunistom, Nemcem in Madžarom.

Do konca leta čakajo poslansko zbornico še velike naloge, kajti zravnanje treba spore, ki so v zvezi s 23 terminiranimi predlogami, katere morajo biti rešene do 31. t. m. Nesoglasje je v socialnih, uradniških in finančnih zadevah. Zaupniki čsl. uradnih strank se gorko potegujejo za kompromis in ni dvomiti, da se posreči v vseh teh rešah pri dobri volji doseči sporazum in da se parlament razide na tritedensko počitnice lepo v miru.

V zunanji politiki je sedaj tišina. Med 5. in 12. t. m. se pričakuje prihod predsednika avstrijske republike k prezidentu Masaryku v Lanih. S tem obiskom bodo spojene konference češkoslovaško-avstrijske o številnih gospodarskih stvareh ter bodo nekako nadaljevanje konferenc v Portorožu. Treba reči, da se je razmerje med obema državama v poslednji dobi zelo

zboljšalo in da se potreba dobrih stikov vzajemno priznava. Pripravlajoči se sestanek obeh predsednikov je najlepši dokaz za to.

Praski spomladanski velesojem se ima vršiti v znamenju obiskov Jugoslovenov, Poljakov in Američanov. Uprava velesoja hoče poseviti svojo paznost posebno Jugosloviji, da bi se tako gospodarstve zveze med našima državama ojačile. Zato se priredi v dnevi vselej jugoslovenska anketa, in sicer v času od 14. do 16. marca 1922. Da se vsa stvar kar najbolje pripravi in uredi, se bodo vršile predankete v Pragi, izmed katerih bo ena 11. t. m.

Češkoslovaško-jugoslovaška liga v Pragi je priredila 29. pr. m. v dvorani Sladkovskega v Obšinskem domu povodom narodnega praznika ujedinenja kraljestva SHS večer, ki so ga posetili številni člani jugoslovenske kolonije. Med drugimi posetniki so prišli biskup Dositej, minister Stanek, red. Holeček, univ. prof. dr. Murko in dr. Kadlec, soproga poslanika Kalina, dr. Prohazka in drugi. Predsednik Lige župan glavnega mesta Prago dr. Baxa je izpregovoril obširno o pomenu ujedinenja kraljestva SHS, o skupnih interesih obeh naših držav in o nujni potrebi konsolidacije notranjih zadev tako pri nas kakor v Jugoslaviji. Na predvečer tega pomembnega praznika izreka češkoslovaški narod Jugoslovenom svojo željo, da bi dočakali v svoji državi vse to, po čemer so toliko časa hrepeli pod tujim jarmom. Oba naša naroda sta danes nositelja slovanske vzajemnosti, in treba se je potruditi, da se vzajemnost razširi tudi med ostalimi Slovani. Umetniški program večera so izpolnili z uspešnimi točkami ga. A. Suchánková, članica drame v Narodnem divadlu, gđ. Holzbachova, ga. Ježičeva-Hanaková, gđ. Nebožena in g. Alaupovič (predstala pesmi), gđ. Bertlova in g. Rabau (godbene točke).

Jugoslovensko dilaštvo v Pragi, združeno v društvu »Jugoslavija«, se je jako lepo reprezentiralo na koncertu, ki ga je priredil odbor »Jugoslavije« 2. t. m. v dvorani Narodnega doma na Smichovu. Program se je pričel z recitacijo g. Miljutina Ignjačevića (M. Rakić: Na Gazi - Mestanu), na kar je baritonist g. Alaupovič, ki ga je spremljala na klavirju gđ. Maroldova,

Viktor Parma:

Fran Govékar

(K njegovi petdesetletnici.)

V nekoliko dneh praznuje v Ljubljani svojo petdesetletnico mož izredno obsežne delavnosti. Ta mož je magistratni svetnik in pisatelj Fran Govékar. Naslednje vrstice naj služijo kot mala revanža za posebno pozornost, katero Govékar posveča javnemu življenju in naj ga ožje seznanijo v tistih krogih, v katerih je še premalo znan.

Fran Govékar je bil rojen 9. decembra 1871. na Igu pri Ljubljani, kot sin Franceta in Marije. Oče, veleumizkalen idrijčan, je bil takrat tam nadučitelj in organist; mati, hči Averspergovega logarja in oskrbnika, Čeha Alojza Minattija, pa je bila cerkvena sopranistka. Govékarjeva hiša je bila vedno polna petja, glasbe, knjig in časopisov. Ljudsko šolo je absolvirval Fran Govékar pri očetu, gimnazijo z maturo je dovršil l. 1892 v Ljubljani. Bil je odličničan in slovenščini, nemščini in petju. Oče mu je umrl kot nadučitelj v Spod. Šiški že s početka VII. šole. Z malo podporo s strani starega očeta z Iga je Fran odpotoval na vseučilišče na Dunaj, kjer je prve čase mnogo stradal. Živil se je le s podporami akadem. društva ter z malo Knaflcovo ustanovo. Hodil je v ljudsko kuhinjo obedovat in večerjat z delavci

in berači ter stanoval brezplačno v dijaškem azilu v Porcellanstrasse. Mesečno malo podpora je dobival od starega očeta z Iga. Na dunajski univerzi je Fran poslušal medicino. Toda še več je zahaljal v koncerte in gledališča, za katera so »Slovenjanci« včasih dobivali brezplačne vstopnice. Ko mu je umrl oče, ni dobil več mesečne podpore in ker ni položil rigorozna, je bila nevarnost, da izgubi Knaflcovo ustanovo in da ga vržejo iz azila. Zato se je iz azila umaknil sam, stradal še nekaj mesecev, preživljajoč se s honorarji »Slov. Naroda« in »Ljub. Zvon«, končno pa sprejel povabilo takratnega ljubljanskega župana Ivana Hribarja, naj vstopi v uredništvo »Slov. Naroda«. Od decembra 1895. je bil urednik kulturnega dela »Slov. Naroda«, pisal podlistke, poročila o veseljah, obč. aborih, sestavljal politič. pregled, raznoterosti in politične članke ter gledališke kritike. Vrniti pa se je hotel na Dunaj kot žurnalist. Fr. Povše mu je že bil našel službo pri nekem dunajskem dnevniku. Takrat pa je bilo razpisano tudi mesto magistratnega praktikanta v Ljubljani. Prosil je zanj in bil l. VI. 1900. imenovan. Župan Hribar mu je za poizkušnjo takoj zaupal referat mestnih ljudskih, meščanskih in obrtnih nadljudvalnih šol ter ga je določil za zapisnika sel mag. str. premija in obč. sveta. Župan je bil z Govékarjevimi koncepti zelo zadovoljen. Po 3 1/2 leta je Govékar postal stavbinski referent, kasneje je delal

v mestnem ekonomatu in pri policijskem referatu: nato je bil znova stavbni, potem domovinski in državljanski ter končno ubožnostni referent. Po Aškercovi smrti je dalje časa obremenjen službo mestnega arhivarja. Ves čas je bil v kategoriji konceptneza uredništva in bil vedno odlično kvalificiran. Leta 1919. je postal magistratni svetnik. Hkratu je bil več let predsednik magistratnega uredništva, kar je še danes.

Fran Govékar je začel pisateljevati že v četrtem razredu ljudske šole in sicer je napisal molitvenik; a ta molitvenik je ostal v rokopisu in se je k sreči izgubil. V nižji gimnaziji pa je začel pisati za mladinski mesečnik »Vrtec« otroške novice iz življenja na Igu, razne ljudske pravljice, ki jih je slišal na vasi. Večinoma je pisal pod psevdonimom »Fr. O. Podkriški. Honorarja pa seveda ni dobil niti vinarja. V višji gimnaziji je začel pisati novice za »Slov. Narod« in za tržaško »Edinost«, da v tistih časih brez honorarja, se razume. Ko je prišel leta 1892. na Dunaj, se je oklenil akad. mesečnika »Vesna« in pisal zanj povestice, članke in poročila. V III. letniku je prevzel celo uredništvo »Vesne« v družbi medicina Fr. Gošta. A »Vesna« je s 4. letnikom umrla, ker ni bilo dovolj naročnikov. Začel je torej znova pisati noveltice za »Slov. Narod«, ki mu je nadeval telefon po l—2 gld. Te noveltice so izšle l. 1897. zbrane v Gahrškovski založbi v Gorici pod naslovom »O.

te ženske«. Ker so bile realistične, jih je vsa pobožna Slovenija obsodila. Na Dunaju je ustanovil »Klub realistov«, v katerem so bili Cankar, Eller, Jančar, Majaron, Goesti, Vidic, Oton Zupančič in Govékar. Vsi so pisali za »Ljubljanski Zvon«, »Slov. Narod« in »Edinost«. Vzponbunal na jih je »Zvonov« urednik prof. Viktor Bežek, ker ni imel za »Lj. Zvon« nikoli dovolj gradiva. Plačeval jim je l. gld. za tiskano stran! Tako je napisal Govékar za »Lj. Zvon« l. 1895. dalšo novelo, leta 1896 pa prvi roman »V krvi« in poleg tega še dve krajši noveletti (»Socialista« in »Vzore«). Zaradi »naturalizma« v romanu »V krvi« je bil avtor od različne strani ostro napaden: toda modri duhovi so bili za nje in tudi Fran Levce, takratni najfinjši estetik, ga je vzponbunal ter mu je naročil povest za »Slovensko Matice«. Tako je za »Slov. Matice« res napisal povest »Ljubzen in rodoljublje« (deloma iz življenja Antona Kneza v Sn. Šiški, ki se je bil iz nesrečne ljubozni ustretil ter zaustil »Slov. Matice« fond za izdajanje »Knežove knjižnice«). Takrat je Govékar znova vstopil v uredništvo »Slov. Naroda« in ob enem je bil od takratnega intendantu ljublj. slovenskega gledališča, dr. Tekavčiča, nastavljen za »gledališkega tajnika«. Kot tajnik na je bil factotum: tiskal, učitelj čelov in čehini za slovenščino, nadzornik dram., opernih in operetnih skušnin, dramaturg in tudi sluga. Nazadnje se je moral — seveda brezplačno — voziti na Dunaj, Prago,

in dr. angažiral igralce in pevce. A za vse to ogromno delo je prejemal »plačo« — 100 K na mesec.

Ko je Govékar pustil »Slov. Nar.« in prestopil v magistratno službo, je leta 1902. prevzel uredništvo »Slova-na« ter ga urejal 7 let. Pisal je zanj novele, razprave, kritike ter list skoraj sam ilustriral s klišei, ki jih je izbral pri svojih literarnih prijateljih. »Slova-ne« je bil dotlej najlepši ilustrirani mesečnik. Leta 1898. je Govékar dovršil svoje prvo dramsko delo: »Rokovnjača«, ljudska igra, svobodno drammatizirana po Jurčič-Krsmikovem romanu. Za pevsko in glasbene točke k tej gri je napisal skladatelja Viktorja Parmo. Uspeh je bil ogromen. Gledališče ni bilo še nikoli tako polno, kot pri premijeri »Rokovnjače«. Dramatizacija, ki ji je A. Aškerc napisal navdušeno kritiko v »Slov. Narod«, so igrali v Ljubljani, po vsej Sloveniji, v Trstu, na Dunaju in v Ameriki vsaj 26300krat. Lene tisočake je zaslužilo slovensko gledališče z »Rokovnjačo«, to da Govékar ni prvi dve leti prejel nagrade — bora, ter je bil srečen, da jih sploh igrajo. Takisto ni dobil Parma za svoje glasbene in pevke točke ničesar. Šele kasneje je za vse mnogoštevne predstave na svetu dobil komaj par sto kron. Parma na nar deset kron! Par let nato je Govékar svobodno drammatiziral Jurčičevega »Dosetega brata«, nato pa l. 1904. pisal po Jurčičevi ideji »Legionarie« kot l. del k »Rokovnjačem«. l. 1905. zela

zapel Kočerovskega »Bosanske sev-
dalinke«. Gdč. Krásava je zapela
pesem Čajkovskega, za katero je
spremljevanje na pianu preskrbel
profesor Solnáf. Po godbenem kon-

certu g. Jecića je sledila uprizoritev
»V trenutku sreče«. Po izvršenem
programu se je razvil živahen ples.
J. K. S.

Razprava o delovnem času.

Zakonodajni odbor je te dni,
kakor smo že poročali razpravljaj
o delovnem času. V debato je po-
segel tudi poslanec Jos. Drofenik
(SKS), ki je izvajal med drugim:

Nahajamo se sedaj v strašnih
gospodarskih razmerah, ki so po-
sledica svetovne vojne, in treba je,
da se ravnamo po istih principih
kakor vse druge države, zlasti dr-
žave, ki so nam nevarne (n. pr.
Nemčija). Da se bo pa dvignila
produkcija, ne smemo ovirati dela,
ampak forsirajmo delo! Mi mora-
mo ustvarjati nove vrednosti, da se
dvigne naša valuta in tudi blagosta-
nje delavskega stanu. Stvari, ki se
predlagajo v predloženem zakon-
skem načrtu, so sicer za demagogu
prav dobre in hvaležne. Toda jaz
mislim, da je demagoško razpravl-
janje o tako važnih vprašanjih na-
ravnost zločin, nič manjši zločin
kakor drugi zločini, ki se tudi v na-
vadnem življenju tako zaznamuje-
jo. Tega zakonskega načrta ne mo-
remo v obliki, kakor je predložen,
na noben način sprejeti, ker vidimo,
da gra za tem, da pridemo čim da-
lje v večje ekonomske trzavice.
Mi moramo iti za tem, da se naše
gospodarstvo dvigne in da pridemo
do budžetnega ravnovesja. To pa je
po mojem mnenju mogoče samo na
ta način, če dvignemo svoje gospo-
darstvo. Gospodarstvo pa se more
dvigniti samo z delom, z delom in
zopet z delom.

Nikdo ne more ugovarjati, da
smo zakon o osiguranju delavca ko-
pirali od Nemčije kakor je to že
dobro omenil gospod dr. Laza Mar-
kovič. Toda če smo ta zakon kopir-
ali od Nemcev, zakaj ne posne-
mamo Nemcev tudi v drugem za-
konu, ki ima zvezo z njim? Znano
je, da je nemška republika zvišala
delavno dobo na 10 ur dnevno za-
to, da se dvigne produkcija in kon-
solidirajo finance in to na zahtevo
delavcev. To dela pri Nemcih nji-
hov patriotizem, ki ga moramo
ustvariti tudi pri nas.

Da je 8 urni delavnik pri neka-
terih podjetjih v marsikakem oziru
škodljiv, naj navedem par primo-
rov. Prišla je odredba, ki prepove-
duje rokodelcem delati dnevno več
kot 8 ur. Vsi rokodelci, ki so delali
s svojimi uslužbenci več nego 8
ur na dan, da so mogli preživiti svo-
jo družino, so bili kaznovani z glo-
bami po 2000 do 5000 kron, istočas-
no so se pa za nedelje dobivale
premijske. Ali je to ekonomsko, ali je
to v korist delavcev?

Drug slučaj. Prelaskim je
stal pred poroto v Celju tovarniški
delavec zaradi hudodelstva uboja.
Ni delal v notranjosti tovarne, ampak
zunaj na prostem (nakladal je

vagone, skladal kamenje itd.) Del-
lal je po 8 ur na dan. Ker je bil na-
vajan, da je delal dalje časa, je po
končani službi šel pomagat kme-
tom pri njihovem delu. Kosil je,
cepil drva itd. Moral je gledati, da
kaj več zasluži, ker je imel veliko
družino. Skrbeti je moral za 10
otrok, za bolno mater in za ženo.
Toda njegovi tovariši so ga tepli, če
je hotel delati več nego 8 ur na dan,
češ da jim s tem kvari 8 urni delav-
nik. Mož je moral iti domov, ko je
minulo delo v tovarni in tam je vi-
del svojo lačno dečo. Tega pogleda
ni mogel prenašati, pričel je zaha-
jati v gostilno in postal iz poštenega
delavca pijanec in koncem koncev
ubijalec. Pred poroto se je konsta-
tiralo, da pravi ubijalec ni obtože-
nec, ampak da je ta uboj zakrivil
zakon o 8 urnem delavniku, ki je
obtoženca oviral, da ni za-
mogel zaslužiti toliko, kolikor je
njegova družina potrebovala. Ob-
toženec je bil soglasno oproščen.
Rekli smo, da je zakon kriv, da je
on izvršil ubojstvo.

Jaz nikakor ne odklanjam 8
urnega delavnika tam, kjer je res
potrebno, kakor n. pr. pri delavcih
v jamah, pri pečeh in sploh pri tež-
kem delu. Toda ali je 8 urni delav-
nik potreben pri vseh rokodelcih,
n. pr. brivcih, ki dostikrat po 6 ur
roke drže križem, zvečer pa, ko pri-
dejo ljudje in bi brivec lahko del-
dal, pa ne smejo delati? Toda če
dela brivski pomočnik več nego 8
ur na dan, je njegov gospodar kaz-
novan.

Zakon o 8 urnem delavniku se
je raztegnil tudi na druge poklice,
ki imajo čisto lahko delo, ki ne
utrjuje človeka. Pri nekaterih pokli-
cih uslužbenec morebiti ves dan
ne dela niti dve uri. Toda če bi na-
neslo, da bi lahko delal proti večer-
u, ko je njegovih 8 ur minulo pa
mu zakon prepoveduje delo. Šurni
delavnik ni dostikrat niti v intere-
su producenta niti v interesu de-
lavca. Obo imata veliko škodo, zla-
sti še delavec. Šurni delavnik je
namreč podražil produkcijo, vsled
tega je postalo vse življenje dražje,
delavec težko izhaja s svojimi za-
sluzkom in koncem koncev ima naj-
večjo škodo od te takozvane blago-
dati delavca sam.

Zato predlagam, da se uvede
šurni delavnik samo za res težko
delo, da se pri vseh podjetjih, ko-
der ni težkega dela, pusti svobodna
sporazum med delavcem in deloda-
jalcem. Ako se zakon temu primer-
no ne izpremeni in ako gospod mi-
nister na to ne more pristati, mo-
ram žal izjaviti, da bom glasoval
proti zakonskemu načrtu.

Zakonodajni odbor.

Razprava o občinskem volilnem re-
du za Slovenijo. — Ženska volilna
pravica.

— d Beograd, 5. dec. Na 26. se-
ji zakonodajnega odbora se je da-
nes nadaljevala razprava o vrnjenih
členih naredbe o volitvah v občins-
ka zastopstva v Sloveniji. Prvi je
bil na vrsti člen o ženski volilni

pravici v Sloveniji. Odsek se je iz-
javil proti temu predlogu.

Posl. Drofenik se je strinjal s
tem, da naj se ženskam ne prizna
volilna pravica, zakaj ako se ženska
volilna pravica ne izvede v vsej dr-
žavi, ni treba, da bi se izvedla v po-
samnih krajih.

Posl. E. Kristan je izjavil, da
se mora ženskam ravnokotno prizna-

ti volilna pravica, kakor moškim. V
imenu »Jugoslovenskega kluba« je
dr. Janko Šimrak govoril za žensko
volilno pravico, ki naj se izvede
ne samo v Sloveniji, ampak po vsej
državi. Nato se je razvila razprava
koliko časa mora kdo prebivati v
občini, da ima volilno pravico. Posl.
Drofenik je zagovarjal stališče, da
je treba za volilno pravico dveletne-
nega bivanja v občini, čemur je po-

slanec Šimrak ugovarjal. Nato se je
posebej glasovalo o ženski volilni
pravici. Ker je pri glasovanju prišlo
do pomote in so posamezni poslan-
ci kritikovali način glasovanja, je
nastala večja zmešnjava, ki se je
razvila v manjši hrup. Predsednik
je zaključil sejo in izjavil, da stvi
ni končana in da se bo jutri ponov-
no glasovalo o njej. Seja se je za-
ključila ob 10.

Politične vesti.

— Sprejem perzijskega poslanika.
Iz Beograda 6. t. m. javljajo: Danes ob
11. dopoldne je bil na dvoru sprejet na
posebno svečan način prvi perzijski
poslanik pri naši vladi Ali Arbar kan,
polnomočni minister in izredni posla-
nik perzijskega šaha.

— Nemec o sedanjih razmerah v
Srbiji. V »Neue Freie Presse« je priob-
lil dr. Stefan Steiner svoje utise s po-
sredstva »Od Beograda do Sofije.« Med
drugim piše: Zelenica vodi mimo Avo-
le. Gledal sem to kraje za časa vojne.
Bili so vsi prepleteni z bodičasto žico,
polni granat. Vojna jih je popolnoma
opustošila. Danes pa ni več sledu o
strašnem razdejanju. Samo eno leto de-
la na polju in zemlja zopet rodi dreve-
sa cveto ponovno. Ko so vojake central-
nih držav zasledili Sribjo, je bila vsa de-
žela popolnoma gola, brez življa in ee-
le brez semena. Danes pa je ta zemlja
bogatejša nego je bila prej. Povsod
lopa živina, vsi v polnem redu. Ni-
kjer ni več hiše brez strehe, niti raz-
rušenega zida od granat. Vse to je bilo
vprašanje denarja in ljudstvo je takoj
po prvi četvi bogate poljedelake delelo
dobro zadost denarja in popravilo voj-
ne škodo. Kdor je videl srbske vasi
pred vojno, mora priznati, da se danes
mnogo lepša. Vse hiše so pobeljene,
vrtovi pravilno ograjeni, pota in jarki
v redu. Današnja srbska vas ne zaosta-
ja mnogo za zapadnoevropskimi vasi.
Samo na železnikih progah še opažajo
še posledice vojne. Nove investicijske
posojile so to deloma uporabile tudi za
popravo internacionalnih železnic v
Srbiji.

— Za novo in boljše življenje. Naš
smatranje za jugoslovensko edinstvo
Milan Marjanovič je na volilni-
nem shodu v Zagrebu govoril o pro-
gramu jugoslovenske misleče skupne
ter izjavil med drugim: Hočemo novo,
boljše, pravičnejše in srečnejše življe-
nje za vsakega človeka na zemlji in
predvsem v naši domovini. Novo življe-
nje in nov način življenja. Nove me-
tode in nove ljudi. Hočemo preprosto,
obnovno in zato odstranitev predvojnih
sistemov in povojne psihoze. Mesto
vlade klike hočemo vlado ljudstva, toda
ne s demagogijo, ampak z demokratično
vzgojo. Težak je boj solidnosti, pošte-
nosti, delavnosti in plemenitosti proti
današnjemu neredu. To obnovitveno de-
lo se mora vršiti v neprestani propa-
gandi proti vsemu nezdravemu in ga-
lemtu. To delo se more vršiti edino v
solidarnosti vseh dobrih in konstruktiv-
nih elementov zdrave inteligence skup-
no z najširšimi sloji, ki so instiktivno
toda upravičeno upirajo proti sedanje-
mu stanju. Naloga zdrave inteligence
obstojati v tem, da dviga maso, v prvi
vrsti one, ki so največje in ki dajejo
kruh nam vsem, kmetstva maso, od ka-
terih ne sme zahtevati ničesar, dati pa
jim mora vse, da jim na ta način vrne
zaupanje, ki ga je zapravila slaba in-
teligenca v meščanskih in kmetijskih ma-
sah. Ko se združita v zaupanju zdrava
inteligencia in prosvetljena masa, bodo
odstranili vse današnje usiljenice v na-
rodu in bodo vstvarili nov red in novo
družbo.

— Korupcija. Beogradske »Novo-
stice« poročajo, da je dobila neka velika
beogradska trdka vojno odškodnino v
znesku nad 8.000.000 dinarjev, dočim
živijo tisoč invalidov z bednimi držav-
nimi podporami. Neki beogradski li-
skar, v katerega tiskarni se je delalo
ves čas vojne in ki ima veliko premo-
ženje, je dobil tudi vojno odškodnino.
Neki gospod, ki je opravil v Solunu
zelo rentabilen posel, ki mu je prinašal

dehodke v dramah in ki je naštel po
svoji stvari popolnoma nadotak-
njene, je dobil tudi precejšnjo vsoto.
List piše: Narod v Bosni, Hercegovini,
Crngori, Sremu in Vojvodini ter dru-
god širem naše domovine, ki je postal
na vesela svoje najboljšje ljudi se začu-
den sprašuje: zakaj tudi tem ne poma-
gajo, saj je tudi nam sovražnik vse od-
nesel in porušil! Invalidi brez oči, brez
rok in brez nog čakajo na milost, beo-
gradska gospoda pa grabi vojno od-
škodnino. Tudi mi se vspricho vsega te-
ga vprašujemo: odkod nezadovoljstvo.

— Bolgarsko-grška meja. Iz Sofije
poročajo, da je veleposlaniška konfe-
renca predlagala bolgarski in grški vla-
di, naj se medsebojno sporazumeta gde-
da razmejitvenega vprašanja strumski-
ke oblasti in steer v roku 15 dni na podla-
gi trase, ki so jo začrtali zavezniški
komisarji. Ministrski predsednik Stam-
boljskij je odjetoval na mejo, da oseb-
no pregleda predloženo razmejitveno
črto.

— Naš protest. »Goriška Straža«
pravi, da je vse ljudstvo odločno za-
vrzlo načrt o upravi v novih pokraj-
nah, kar vidi v njem drzen napad na
deželno avtonomijo, katero smatra za
edino sredstvo, ki bi moglo spraviti de-
želo iz sedanjih gospodarskih težav.
Zahtevi po popolni deželni avtonomiji
se ljudstvo nikdar ne odreče. Narav-
nost zgrajati se moramo nad predz-
nostjo in nesramnostjo imenovanja
samo 4 Jugoslovancev v razne komisije.
Jugoslovensko ljudstvo odločno pro-
testira proti taki avtonomiji in »Gor.
Straža« izjavlja, da izobraženstvo proti
takim žalitvam svojega naroda ne bo
molčalo, ker noče tako izdati narodnih
koristi, narodne časti in nenosa svoja-
ga politično zrelega naroda.

NARODNA SKUPŠČINA OD- GODENA RADI KRIZE.

— d Beograd, 6. dec. Sejo za-
konodajne skupščine je otvoril
predsednik dr. Ribar ob 10. dop.
Na dnevnem redu je bila razprava
o poročilu imunitetnega odbora od
11. do 12. nov. t. l. Ko je predsednik
otvoril sejo, je sporočil vsebino do-
pisa ministrskega predsednika Pa-
šića, ki obvešča narodno skupščino
o ostavki vlade, vsled česar se ne
morejo vršiti seje skupščine. Dopis
se glasi:

G. predsednik! Čast mi je ob-
vestiti Vas, da sem 3. t. m. predložil
v imenu vseh članov ministrskega
sveta ostavko Nj. Vel. kralju. Ko
vam sporočam prednje, Vas pro-
sim, g. predsednik, da sprejmete
ob tej priliki izraz mojega spošto-
vanja. Predsednik ministrskega
sveta in minister za zunanje stvari,
Nikola Pašić.

Radi tega dopisa je predsednik
zaključil sejo ter sporočil, da bo na-
povedal prihodnjo, ko se sestavi
nova vlada. Iz vrst poslancev zem-
ljoradniškega kluba se je začul
vzklik: »Mi hočemo delati!« S tem
je bila seja zaključena.

— d Beograd, 6. dec. Na dana-
šnji seji zakonodajne skupščine je
predsednik dr. Ribar sporočil pri-
sotnim poslancom, da se vlada na-
haja v ostavki. Radi tega skupščina
ne more poslovati. Takoj nato je
zaključil sejo, z izjavo, da bo takoj

sklical prihodnjo sejo, ko bo pred-
sedništvo obveščeno o imenovanju
novega kabineta.

Iz naše kraljevine.

— Kralj Aleksander v koči siro-
maka. Beogradske listi poročajo, da se
je peljal te dni naš kralj Aleksander
z avtomobilom iz mesta na sprehod. Ob
izlivu Topčiderske reke je vstavljal av-
tomobil pred nizko kočjo siromaka Ma-
rka Vujića. Kot pravi narodni kralj je
vprašal, kdo staneje v tej koči ter je
stopil v kočjo. Siromak kar ni mogel ve-
rovati, da je prišel k njemu njegov
kralj, ki ga je vprašal, kako živi in kaj
dela. Zlresti se je zanimal za mala otro-
ka Radomira in Ratka. Medtem so se
ljudje, ki so opazili dvorni avtomobil,
zbrali pred kočjo in pozdravljali kralja,
ko se je v spremstvu siromaka in nje-
govih otrok vrnil v avtomobil.

— Predavanje o krizi duševnega
življenja. Predsednik Jugoslovenskega
novinarkega združenja Dušan S. Ni-
kolajević je imel v Zagrebu lepo preda-
vanje o krizi duševnega življenja. Pre-
davalatelj je orisal duševno življenje
predvojnega alogičnega človeka, ki po
vojni vsled stare ideologije sadištnega
krščanstva ni zmogel vsvariti nove
ideologije. Predavalatelj je govoril o
Wilsonu in Ljenuinu, ki sta se edina
posvetila vevvarjanju novih duševnih
vrednot. Ljenuin imponira evropskim
duhovom po svoji duševni moči in do-
slednosti. — Zsrečsko časopisje bistro
kritizira zagrebško inteligenco, ki se
bolj zanima za razne bare nego za rea-
na predavanja, kajti g. Nikolajević je
predaval skoraj v praznem konservato-
rijul.

— Protestni shod hišnih posestni-
kov v Beogradu se je vršil pretečeno
nedeljo v veliki dvorani »Kazinec« in
se ga je udeležilo nad 2000 hišnih po-
sestnikov. Shod je potekal jako burno,
nastopilo je 15 govornikov, ki so vsi
najostreje kritizirali novo stanovanj-
sko uredbo ter postopanje vlade in po-
sameznih ministrstev nesproti hišnim
posestnikom. Istotako se je ostro bi-
čalo delovanje narodnih poslancev, ki
se nihče ne zavzame za interese hiš-
nih posestnikov. Ko je iztel govoriti
nek beogradske poslanec, so zboroval-
ci preprečili z največjim hrupom.
Končno se je sprejela soglasna resolu-
cija proti stanovanjski uredbi in na-
pravi sklop, da hišni posestniki ne
podpirajo v prihodnje pri volitvah no-
bene dosedanje vladne stranke, ako
poslanec sprejmeo stanovanjsko ured-
bo. V imenu Slovencev je govoril g.
Frelj iz Ljubljane.

— Hrvatsko učiteljsko v Arbanas-
kih. O hrvatskem učiteljsku v Istri ni
ne duha ne sluha. Istru ne sme imeti
hrvatskega učiteljskega, Istru mora ve-
liati v italijanski javnosti za italijan-
sko pokrajino! Ali nekam je bilo ven-
dar potreba postaviti hrvatsko učiteljs-
ko. Otvorilo se je v Arbanasih pri Za-
dru. Vseprijetni izpiti za Istrano so bili
6. t. m. v Parizu.

— Kolonizacija Dalmatincev na Ko-
sovom polju. Beogradske »Pravice« po-
ročajo, da je ministrstvo za agrarno re-
formo dovolilo večjemu številu siro-
mašnih Dalmatincev kolonizacijo na
Kosovem polju.

— Novi časopisi v Dalmaciji. V
Sibeniku ustanovi radikalna
stranka svojo tiskarno in bo izda-
jala lastno glasilo pod uredništvom
dr. M. Subotica, bivšega urednika
»Srpskega Glasca«, ki je izhajal v
Zadru. — Tudi demokratska stranka
za severno Dalmacijo namerava
ustanoviti v Sibeniku svoj list.

— Nov list v Osijeku. Iz Zagreba
poročajo, da prične izhajati v Osijeku
nestrankarski list »Osjački Dnevnik«.

— Za stacijskega komandanta
v Splitu je imenovan podpolkovnik
Trnokopović, ki je prevzel tudi
pristaniško komando.

— Stavka krojačev v Sarajevu.
Sarajevski krojaški pomočniki so
stopili v stavko, ker jim mojstri ni-
so povišali njihove dnevne mezde
130 K za 15 odstotkov.

V Smederevu.

Prijazno povabljeni vsopimo v hi-
šico. Prostor je majhen, a zelo snažen
in vse v najlepšem redu. Priče njegov
sin, inteligenten mož, ki je vjeval od
začetka balkanske vojne in marsikaj
videl na svetu. Pomagal je zavzeti Skar-
der in Odrin, a še popreje se je tolkel
s Turki po Makedoniji. Komaj, da je
prišel iz balkanske vojne, je moral zo-
pet nazaj v svetovno vojno, bil slednjič
vjet in pričakal je mir v vjetništvu na-
kjo na Čeakem. Pripoveduje živahno in
inteligentno. Ne spominjam se, da bi
mi bil kateri naših priprostih vojakov,
ki so prihajali s vojne na dopust, pri-
povedoval s tako inteligenco in logiko.
Rad bi ga poslušal, a ne morem, moram
tudi poslušati starička, ki se je očitno
zelo radoval najnovega prihoda in pričel
obnavljati stare spomine.

— Kdaj ste bili zadnjič v Pirotu? Je
ga vprašam.

— Tega je že dolgo — odvrne —
»kakšnih štiriindeset let. Odkar je po
rusko-turški vojni Piroto prišel pod Sr-
bijo.«

— Pa se še spominjate očeta mojega
prijatelja?

— Kaj bi se ga ne spominjal! Ko sem
jaz streljal na Turke, mi je donasal kro-
gle.«

— Torej ste se tudi Vi udeležili one
vojne?

— Seveda sem se. Bil sem srbski vo-
jak. Vsak Srb je šel...«

svobodno po Fr. Levstiku dramatsko
pripovedko »Martin Krpan«. I. 1910. iz-
virno dramo »Grča« in I. 1920. izvirno
kmečko dramo »Mrakovci«. Za »Dese-
tega brata« mu je napisal pevske točke
Lav. Pahor; za »Legionarie« iz fran-
coske dobe na Kranjskem mu je zložil
pevske in orkestralne točke V. Parma;
za politično satiro »Martina Krpana«
pa je napisal glasbene točke G. Ciner.
Vse te igre so dostikrat navduševale
slovenske diletante in široke ljudske
sloje ter jih vabile k predstavam. Igro
»Grča«, ki obravnava versko toleran-
co, c. kr. cenzura ni dovolila igrati.
Igro »Mrakovci« so igrali letos v Ljub-
ljani. Žal, slabo zasledeno in ob koncu
sezone.

Medtem je bil Fr. Govčkar že tri-
krat intendant slov. gledališča. Dva-
krat pred vojno, v najtežjih časih, ko
gledališče ni imelo nobene deželne
podpore ter se je igralo skupno v isti
hiši z Nemci. Gojila se je drama, opera
in opereta le z majhno mestno subven-
cijo 28.000 K na leto. Kasneje je da-
lo mesto 32.000 K, a gledališče je igralo
4-5krat na teden ter moralo iz sub-
vencije plačevati tudi slov. filharmonijo.
Pod njegovo intendanturo sta opera
in opereta v sezoni 6 mesecev prinesle
po 6 raznih oper in 6 operet, drama na
25-30 raznih iger! In vsa uredna je
takrat štela 2 moža: intendant in bla-
gainika. Na zahtevo dr. Šusteršiča je
moral Govčkar kot »liberalec« I. 1912.
odstopiti od intendantice in gledališče v
sezona 1912/13 in 1913/14 se je ome-

nilo le na dramo. Potem se je gleda-
lišče sploh prenehalo. Vendar je Gov-
čkar I. 1914/15 dosegel, da je prihajala
v Ljubljano gostovat dvakrat na mesec
hrvatska opera in opereta iz Zagreba.
Nato je zavladal do I. 1918. »Kino Cen-
tral« in gledališče je postalo hlev, poln
mrčesa in vlačug.

Naj bodi še omenjeno, da je leta
1913. Govčkar sprejel uredništvo »Slu-
strovanegea Tednika«. Ker je julija
1914. pisal odločno za Srbe in proti sa-
rajevskim pogromom, je cenzura »I.
T.« ustavila, na kar je ustanovil nov
tednik z naslovom »Tedenke slike« in
ker je za obletnico malske deklaracije
pisal pogumen članek, je cenzura tudi
ta list ustavila. L. 1917/18 je pa Gov-
čkar ureal politični tednik »Domovina«,
ki je izhajal v Narodni tiskarni. In
še tretje leto je Govčkar urednik uradni-
škega tednika »Naš Glas« ter zdaj že
drugo leto zopet kulturni urednik »Slo-
venskega Naroda«.

Pozabiti se ne sme, da I. 1917.
okoš Božiča je Govčkar pridobil nekaj
inteligentov v namen, da se zopet
začne delati za otvoritev gledal. sezo-
ne. Ustanovil se je delniški gledališki
konzorcij; za reklamo je pa Govčkar
skrbel. Dr. Šusteršič je slutil konec
svoje vlade in je napol dovolil, da se
na jesen 1918. gledališče zopet otvori.
Do konca avgusta je bilo že toliko
igralcev in pevcev angažiranih, da se
je z dramo začelo že 16. septembra in
I. oktobra 1918. tudi z opereto. Toda
za opero je bilo muzikov še premalo.

Sele konec vojne je rešil Govčkarja —
ki je medtem zopet postal intendant.
Tedeni kapelnik in sedanji operni ra-
vnanatelj Frid. Rukavina je namreč po
Ljubljanskih mitnikih lovil iz Italije be-
žeče glasbenike in jih angažiral. Tako
je Ljubljana imela 3. decembra 1918.
po petih letih, zopet opero: »Prodano
nevesto!« Ko je Govčkar zasnel že
nemško gledališče za slovensko dra-
mo, je I. februarja 1919. odlozil sam
intendant in se vrnil na makistat, k
literaturi in žurnalistiki. Napisal je od-
takrat sem veliki roman »Svitanje« iz
I. 1796 in 1797 (»Slov. Narod« 1920/21)
ter ogromno številno feltonov; politič-
nih člankov, kritik itd. Ob sebi se razu-
me, da je Govčkar pri svojih literarnih
agilnostih pisal tudi v razne hrvatske in
češke liste, dnevnik in revije (»Mla-
dost«, »Život«, »Prosvjeta«, »Dom in
Svivet«, »Agramer Tagblatt« I. dr.) Naj
bodi še omenjeno, da je Govčkar mno-
go potoval po svetu in bil tudi I. 1904 v
Beogradu pri kronanju kralja Petra,
ter bil kot zastopnik slovenskih nslate-
ljev odlikovan z redom sv. Save IV.
reda. Povdarjati se mora, da je bil Go-
včkarju, kot dramatičnemu pisatelju
vedno namen, podati narodu igre iz
naroda za narod; igre, ki bi jih narod
rad gledal in rad igral. To se mu je po-
srečilo, a pisatelj! so mu to zamerili.
Povsod so večkrat igrali njegove igrice
z moralnim in gmošnim uspehom. Kjer
je bila društvena blazina prazna, jo
je napolnila ta ali ona njegova igra.
Tudi v Ljubljani so njegove igre vedno

znova potolažile obupanega blagajnika.
Očitno, on ni pisal za literaturo, ne-
go za oder, za »teater«; a to je bil nje-
gov »greh«. Ravnokotno so mu, kot in-
tendantu, očitali, da goji opereto in
burko. Toda če je hotel voziti Talijino
ladjo brez deficita, je moral to storiti.
In končno, dokler ni prišlo do podržav-
ljenja ljubli. gledališča, so to storili in
moral storiti tudi drugi intendant.

Povodom svoje petdesetletnice se
Fran Govčkar, še vedno mlad in čil na
duši in telesu, lahko s ponosom ozira
na svoje dosedanje literarno in drugo
delovanje. Delal je mnogo, zelo mno-
go. Ali je kaj storil, dosegel, o tem bo
sodila bodočnost. Pri njem velja, ka-
kor skoraj pri vseh drugih delavcih na
literarnem ali umetniškem polju (po-
sebebo pa pri Slovincih): Nemo prophe-
ta in patria! Dostaviti pa se mora, da
Govčkar (kakor je sam večkrat inter-
quatuor oculos omenil) ne bi bil mogel
toliko delati, ako bi ne bil imel v svoji
ženi najboljšje pomočnice. Ona, bistra,
hitro razumevalača glava in potrpež-
ljiva do skrajnosti z njegovo nervoz-
nostjo, mu je dejansko pomagala pri
literarnem, časnikarskem in gledališkem
delu. Delala sta torej dva za enega.
Zato na je tudi on noražal njej pri nje-
nih snižih in družbi. Tako sta bila
vse življenje ena glava in eno srce.

In ta delavni in srečni par naj
spreme na »prisrčno« čestitke novod-
dom petdesetletnice z željo, da bi tudi
v naprej ostal tako delaven in srečen,
kakor do zdaj.

(Konec.)

Gospodarske vesti.

Problem rešilov stan. bede.

(Konec.)

O tehnični neizvedljivosti dosedanjih stanovanjskih uredb je na kratko, dasti bi se dalo o tem povedati mnogo. V večjih krajih posebno v Ljubljani, ne more stanovanjska oblast imeti in obdržati niti približno popolnega, vsakodnevno stanju odgovarjajočega pregleda stanovanj, torej nikdar verne slike o gostosti naselitve, nikdar jasnosti o primerni uporabi stanovanj in obratnih prostorov. To je skratka nemogoče. Presojanje razmer mora končno biti tudi različno po individualnih rodbinskih in obratnih razmerah najemnikov. Delovanje stanovanjskih oblastev je zato stoji na la-ko šibkih nogah. V manjših krajih bi bil pregled posamič mogoč, toda stanovanjska oblast uraduje hkrati za ves politični okraj. Kje, za boga, naj ima potreben pregled, kje potrebni aparat? Vse uradovanje stoji na poročilih zaupnikov in na ta poročila naj se torej zanašajo razsodbe prve in druge instance! Zakaj potem ne razsodi kar zaupnik sam? Bi vsaj sam podpisal! Tako pa mora oblastvo v prvi in drugi instanci podpisovati razsodbe, katerim je dal edino podlogo zaupnik ali prisednik. Kaka negotovost, kaka riskantnost pri takem uradovanju! Po deželi se prav vsako branč čestnega pošla zaupnika, še bolj prisednika, ker si ne more in ne sme z zamernimi na desno in levo uničiti svoje eksistence. Saj je po deželi posebno v malih krajih odvisen sosed od sosed, poklic od poklica. Kamor naseliš stranko, in to vedno in povsod proti volji hišnega posestnika, storiš krivico, če ne delansko, pa navidezno. Koliko je primerov, da si stanovanjsko oblastvo ni v svesti, da se hišni gospodar ukla-ja le sili, s katero se sem in tja mora naseliti vsiljenega najemnika. Znan je primer, da je hišnega gospodarja zadel mrtvoud, ker mu ni šlo v glavo, da se mora v svoji lastni, s trudom pridobljeni hiši, vključ starišnim nadlogam odpovedati prav vsaki udobnosti, in to samo zato, da prepusti za ničvredno najemnico vso udobnost vsilje-nemu najemniku. Znan je primer, da se pri-zivu hišnega posestnika ni ugodilo, njegov zdravnik pa sedel resno odsvetuje, da bi se posestniku dostavil dokončno veljavni odklop, češ, mogoč bi ga uničil. Vsak hišni gospodar, ki kateremu se s silo naseljuje stranko, si vsaj domišlja, da bi se moglo z manjšo škodo stranko naseliti drugje. Saj pa se res odločeno priznava temu in one-mu hišnemu gospodarju. Prizadej vedno to prav dobro in et mislilo: Dobri prilati so si s predsednikom ali prisednikom stano-vanjske oblasti ali z njegovo ženo: ali na-ne upalo se mu blizu, ker je veljaka, vpliva politična osebnost, mogotec, ali pa so podkupljeni vsi skupaj itd. — Kake težave so z oblastveno dodelanimi najemniki! Teh problemov je mnogo in marsikje bodo ob-ležale od kalendras graecus. Koliko neukus-nosti tudi pri reševanju teh poslov! Dobro je še v spominu obžalovanja vredni dogo-dek, da je najemnik zavratno zaklaj svoja-ga hišnega gospodarja, ker mu je po ne-govih mislih previsoko navil najemnico. Ali se morda ni že ustvarilo v najemniških mnenjih, da je hišni gospodar oduh, ker je šel z najemnico morda malce višje ali pa niti ne, kot prepišuje »logika« stanovanjske uredbe. Pač daleč smo prišli!

Dokazovati bi se dalo še s teh in onih vidikov, da se stanovanjsko vprašanje niti z dosedanjimi, niti z napovedanimi, je-deru že znanimi naredbami ne bo rešilo, ker se naredbe tehnično neizvedljive ter proti zdravemu razumu. Nasprotno, stanovanjska beda in stanovanjske krivice bodo čez da-je bolj kričale, narodno-gospodarske iz-gube čimdalje večje in opasnejše.

Stanovanje ali obratni (poslovni) pro-stor je in ostane prometni objekt, torej stvar ponudbe in povpraševanja, stvar pro-ste konkurence. Kdor išče prostorov, mo-ra računati z vrednostjo prostorov z ozi-rom na udobnost in prometno lego. Jasno je, da bo iskal udobne in prometno ugodno ležeče prostore tisti, ki jih po svojem po-klicu potrebuje in more ekonomično izra-biti. Vsakdo bo stanoval, oziroma obro-toval tam, kjer mu hasne. Tako pa opazuje v Ljubljani, opoldanski in večerni urah po Ljubljani tako valovanje prebivalstva, da bi mislil, da se nahajaš že v velikomest-nem življenju. Toda to gibanje je podobno gibanju v mraviščih, kadar ga razdereš. Vse hiti povprek, eni iz sredine mesta v predmestje, drugi zopet obratno. Ničje namreč ne stanuje tam, kamor pravzaprav spada, temveč tam, kjer je po srečnem na-ključju ali pa po dolgem, obupnem iskanju običli. Toda bivanje ali obratovanje na prostoru, ki svojim razmeram in mojemu poklicu ne odgovarja, zame ni ekonomič-no, ni pa tudi ekonomično za splošnost. Tako neekonomično izrabljanje prostorov je brez dvoma v neizmerno škodo naro-dnemu gospodarstvu ter so naredbe, ki tako neekonomično izrabljanje prostorov pospe-šujejo, usodopolni pogreški. Vsak more svoje razmere le sam presolati, ker jih nihče drugi ne more presoditi objektivno; zato je stremeti za tem, da pridemo do svo-bodnega gibanja, do svobodne konkurence, kakor je bilo to pred vojno.

Stanovanjsko vprašanje se torej po mojih mislih ne da rešiti le s stališča, da se to vprašanje smatra za skrb in nalogo ce-lokupnosti naroda in pa s tem, da se od-pravi individualno odkazovanje stanovanj. Vsakdo, ki išče stanovanje, naj si stano-vanje izbira sam, po svojih individualnih razmerah in zahtevah. To je doseči le na ta način, da se celokupnost naroda priklji k temu, da se čim najbolj možno omeli v nalemu stanovanjskih, obratnih in poslov-nih prostorov. S tem se omogoči vsem brezstrančnikom in povprašujočim stano-vanja, obratne in poslovne prostore. Do tega mora priti prej ali slej, torej je bolje, da čimprej. Obe načeli se mi zdita logični, so-cialna pravilni in moralni. Kako to doseči? Omeliti se hočem na glavna načela, po katerih je nasvetovano mogoče sicer ne

brez težave, vendar pa izvedljivo. Podro-ben osnutek uredbe je za sedaj nepotreben. To kar velja za rodbinska stanovanja, velja mutatis mutandis za obratne in po-slovne prostore.

Stanovalci se bodo omejili na do-pustno najnižjo izmero stanovanj, kadar bodo vsi v enaki meri in istočasno v to pri-morani. To stanje nastopi, ako se brez iz-leme dopusti zvišanje najemnin v primeri z devalvacijo denarja v notranjosti države. Najvišja dopustna mera naj bi torej bila 25 do 35kratna najemnina tih iz predvojnega dobe. S tem poviškom so prizadej mahoma in hkratu vsi sloji. Revni in najrevnejši slo-ji takih poviškov kratkoročno ne bi prebo-letli ter bi bili poginani v obup, bogati sloji pa bi take poviške prenesli z lahkoto. Ker je pa sedanja stanovanjska kriza, kakor že rečeno, zadeva vseh slojev, bogatih in re-vnih, delavskih in nedelavnih, zadeva narod v svoji celoti, se mora revnim odpomoči izdatno, bogatim pa brez ozira na to, ali so morda tudi hišni posestniki, natovoriti breme, katero se odvzame revnim in fla-čenim. Državnim nameščencem torej pla-čaj država mesečno stanarino, upoštevajoč tudi njih rodbinski stalež in pa, kar se rado pozablja, socialno stališče! Zaradi izred-nega poviška najemnin bi tudi industrija primorana zvišati dosedanje stanarine svo-lim nastavljenem in delavstvu, ravno tako vsi zasebni obrati — upoštevajoč istotako rodbinski stalež in socialno pozicijo. Rav-nim in najrevnejšim, ki od nobene strani nimajo stalnih dohodkov ali primernih do-hodkov, priskoči na pomoč država, ako so se omejili na dopusten minimum stano-va-nja, in sicer na utemeljeno prošnjo po iz-vedbi predpisane postopanja. Država dobi dohodke, da zmore ogromno obremenitev, iz visokih donosov hišnonajemniškega in hišnega davka in vrhu tega iz luksuznega davka, s katerim se v izdatni meri obre-meni najemnika in hišne posestnike, ki za-se posedujejo čezmerno številno udobnih stanovanjskih, obratnih in poslovnih pro-storov. Ta luksuzni davek se stopnjuje pro-gresivno po številu odvisnih protorov, a. pr. za prvo odvisno sobo 20%, za drugo odvisno sobo 30%, za tretjo 45% najem-ninske vrednosti itd. brez kake omejitve na zgoraj. Dvomim, da bi po izvedbi teh načel ohdržala pet- do šestdesetna rodbina stanovanje z nad 20 stanovanjskimi pro-storji — imena rodbine in krala ne imenu-jem — dočim v ravno istem kraju bivali delavske rodbine z do 14 rodbinskimi čla-ni v eni veliki sobi in srednje veliki kuhinji. Dvomim pa tudi, da bi se danes tako bra-zeljno udobno živeli omejit na pristojne li-m minimum, zato tudi ni dvomiti na efek-tu morajo popolnoma upravičenega luk-suznega davka.

Effekt hišnonajemniškega in hišnega davka, pomnožen z efektom luksuznega davka, bi bil tako ogromen, da bi država brez težave prevzela plačevanje stanarine državnim nameščencem, aktivnim in upo-kolencem ter sirotam. Veliko korist bi imela od tega tudi avtonomna telesa (ob-čine i. dr.), ker bi obilno narasel uspeh iz doklad na hišni in hišnonajemniški davek. Ne bi bilo treba vedno in vedno zviševati doklad, s čimer je prizadeta najbolj pri-dobnina. Ne more se pričakovati prevelli-kega zvišanja draginje, kajti draginjo po-vzroča ravnotako sedanje zvišanje doklad. Sicer pa večje trgovine in večji obrati v nalezih prostorih itak že pačujejo in kal-kulirajo v ceno 25krat ali še višje povša-ne najemnine, ker imetniki takih obratov ne spadajo med zaščiteni. Nadaljni efekti bi bil ta, da bi se dnevna stavbena podiet-nost vsepovsod. Gradila bi se brez indivi-dualnega prisiljanja in prisilovanja nova poslopja, dosedanje hiše bi se popravljale in obnavljale, saj sicer razpadajo; prireja-li bi se nova stanovanja s gradbo novih nadstropij in z izkoriščanjem prav vsakega prostora v hiši. Ako se pomisliti, da se popravila v starih hišah vrše ravno tako po sedanjih cenah, da le n. pr. oneka 60 do 80krat dražja nego pred vojno, dobe pro-fesionalstov in stavbnih materialov več kot 25 do 35krat dražji, tedaj se ne more trditi, da bi bil moj predlog kapitalističen, ali da bi favoriziral hišne posestnike. Nasprotno, moj predlog zadane prav vse sloje in vse sloje hkrati v enaki meri ter hoče vsem slojem prineseti enakost v svobodni izbori stanovanj in obratnih prostorov. Gotovo bi prišli hišni posestniki, ki se jih je sedaj na nezaslišan način priiskalo in preziralo, vsaj v približno relaciji s sedanjimi dra-ginskiimi razmerami. Da se zaščiti najem-nike pred naglimi odgovorom, je vsekakor potrebno, da se pod gotovimi pogoji za pri-merno dobo po uveljavljenju navedbe od-vzame hišnim posestnikom odpovedno pra-vico, ali jo izdatno omeli. Se predno bi naredba stopila v moč, bi se seveda mora-lo že urediti vprašanje stanarin državnim nameščencem ter vzporedno v industriji in zasebnih podjetjih.

Po mojem mnenju ne bi izvedba teh načel naletela na nepremagljive težkoče. V tem pogledu naj bi se izjavili finančni in drugi strokovnjaki. Odmero luksuznega davka, kakor tudi, kar je morda najvažnej-se, odmero podpor revnim iz državnih sredstev, naj bi se prepustilo dosedanjim stanovanjskim oblastvom z da'ekosežno pravico predsednika, ki mora biti državni uradnik, in pa davčne oblasti, kot zastop-nika erarja.

V svesti sem si, da se bo moj predlog dalo napadati s te in one strani; toda eno stoji trdno, da postane stanovanjsko vprašanje po mojem predlogu vrašanje in breme celokupnosti, kar dosedaj ni.

Predno prepuštam vrstice javnosti in stvarnemu pretresu, hočem povedati le še to, da iz mene govori morda hišni po-sestnik, pač na skromen najemnik-uradnik, ki mu sedanje reševanje stanovanjskih za-dev ne gre samo čez glavo, temveč tudi v glavo in srce.

MORATORIJ V NEMCIJI.

—d Rim, 6. dec. Nemška vlada je poslala reparacijski komisiji v Parizu službeno noto, v kateri zahteva mora-torij za plačila, ki izvirajo iz versail-leske mirovne pogodbe.

—g Otvaritev kmetijskega sveta. Mi-nistrstvo za kmetijstvo in vode je sklicalo sejo kmetijskega sveta na 12. december. Seja bo trajala do 18. decembra ter je do-ločen zanj nastopen dnevni red: 1. Otvo-ritev seje ter konstituiranje predsedništva. 2. Razprava o zakonskem načrtu za zavo-rovanje živine. — Poročevalec insp. Milan Dumič. 3. Razprava o zakonu glede kmetij-skega osebnega kredita. — Poročevalec načelnik dr. Velimir Stanković. 4. Poročilo o kmetijskem hipotekarnem kreditu. — Poročevalec prof. dr. Ljudevit Prohazka. 5. Poročilo o železnih tistih tarilah z ozirom na kmetijstvo. — Poročevalec prof. dr. Oton Frančič. 6. Poročilo o zakonskem načrtu glede organizacije poljedelske služ-be med narodom. — Poročevalec Milos Stibler. — Seja se bo vršila v poslopju razredne loterije. (Iz ministrstva za kmetijstvo in vode.) V glavnem kmetijski svet razpravlja o zadevah, ki so jih sprožile rasne zadruge in organizacije.

—g Carina. Človek bi mislil, da ima avzorna carina nekoliko tudi ta na-men, da štiti domačo industrijo pred tujo konkurenco v našem slučaju v prvi vrsti pred nemško. Vsekdo je imel že priliko se prepričati, da so n. pr. avstrijski proizvodi vsled slabe valute cenejši, kakor pa naši in vobče znano je, da naši ljudje tako radi potujejo v Avstrijo nakupovat, pri kateri priliki prinašajo marsikatero potrebno in ne-potrebno robo a sebi. Marsikaj izdelu-jemo sedaj že mi sami, česar prej še ni-mo imeli in z veseljem so se lotili na-ši podjetni domačini tega in drugega v nadi, da bodo želi pripoznanje domačih konsumentov. Ustanavljanje novih in-dustrijskih podjetij je združeno danes ne le z velikimi gmočnimi žrtvami, ampak tudi z vsakovrstnimi neprilicami, zlasti pa potratu zlatega časa, predno se spravi vse v red in pride obrat v tek. Vse to vpliva na cene proizvodov, ki se izdelujejo potem v teh obratih in če premislimo, da so avstrijska pod-jetja že stare in popolnoma urejena, njih amortizacija pa že davno izvrša-na, tedaj se pač ni čuditi, da po največ-njih industrijskih podjetjih ne more konkurirati z avstrijskimi tvornicami, ampak so prisiljena nastavi višje ce-ne, čeravno je pogosto diferenca le malenkostna. Povod tem vrstam nam daje sobotni članek »Slov. Narod«, kjer se poroča, da so nekatero banke kupile svoj plažn. material rale pri tujcu, kakor pa pri domačinu. Najoro-stnejša pa je, da so tuicu celo več plačale. Narodni čut in dolžnost pa za-htevata od dobro situiranih podjetij, da dajo prednost domačinu, če tudi bi po-nudili polu papirja ali kuverto za 1 ali 2 vinarja dražje, kakor pa tujec, ker ta diferenca je tako malenkostna, da se je sploh ne čuti. Obila naročila dajejo domačemu industriji zopet možnost, da se njegovo podjetje hitreje amorti-zira in obenem cene znižuje, kajti čim več se producira, tem cenejšo je blago. Bil je pred kratkim slučaj, da je prišel iz Nemčije vagon časopisne barve na naslov neke tiskarne. Na trgovski zbirnici in pri deželni vladi se je za-trjevalo, da je to blago carine prosto, ako se predloži carinarici ministrske uverenja, da se ta roba ne izdeluje v naši državi. To se je zgodilo in glej ga spet! Carinarna je pa vse zno zaraču-nila maksimalno tarifo, kar je znašalo pri celem vagonu ca. 300.000 kron. To je pa bilo precej več, kakor pa je sta-la barva sama. Na carinarici so rekli, da minimalna tarifa od zadnje carinske do odredbe od avgusta ne eksistira več in ker je barva pomešana s oljem, to-rej gre po maksimalni tarifi. Pomaga-li ni vse skupaj nič in plačati se je mo-ralo. Čudno je to tembolj, ker takih barv res nimamo v državi in jih mora-mo uvažati. Zakaj se torej tukaj pobir-a maksimal. carina? Tovarn za papir imamo n. pr. več in tudi par tvornice za kuverte in druge papirne robe že ima-mo, toda za vse to izdelke velja le mi-nimalna tarifa. Kako naj človek razume pomen carinskih odredb in prisadeti bi bili hvaležni, ako bi hotela katera me-rodatna osebnost javno proglasiti, če je takširanje industrijskih izdelkov (po maksimalni tarifi), ki jih sami ne proizdelamo, pravično ali ne in na drugi strani pa, zakaj se carinijo pa-pir, kuverte in slični izdelki, ki jih iz-delujemo sami, po minimalni tarifi. To se ne pravi štiti domačo industrijo in ravno zaradi tega kupujejo banke in nekatera večja podjetja n. pr. kuverte že kar s tiskom na Dunaju. dočim se mora domača tvornica boriti za obstanek. Ako bi bila zaščitna carina dovolj izdatna, bi se mogoče bilo bati, da bi nekatera podjetja tudi po-tem zvišala zopet svoje cene, toda to bi se dalo kontrolirati in vsako podjet-je bi moralo predložiti na merodajno mesto natateno kalkulacijo, katera bi se moglo držati in zvišanje cen bi se dovolilo le v tem slučaju, da so se po-dražile tudi surovine.

—g Jugoslovanska svobodna luka v Solunu. The Near East v Londonu poroča, da so grške oblasti izdelale načrt, po katerem se izročijo Jugosloviji svobodna cona v solunski luki. ki ho služila za popolni svobodni uvozni in izvozni promet. Guverner Makedonije je odločil, da se prične takol vse po-trebno delo. Vse velike neureitve imajo biti dovršene do leta 1931. Grške oblasti so snorile vladi v Beogradu, da so sedaj v Solunu vzpostavljene normalne prilike in da se more tam vršiti vsak reden promet.

Politična situacija.

Pašičeva konference z opozicijo. — Korošec oziraja na revizijo.

—d Zagreb, 6. dec. »Riječe poroča iz Beograda: V vladni krizi, ki še ved-no traja, ni nastopila nobena odločilna izprememba. Sedaj je Pašić našel novo formo, namreč da čaka v svrhu razgo-vora na prihod načelnika Jugosloven-skega kluba dr. Korošca, ki je davi dospel v Beograd. Glede zadeve same pa hoče Pašić, da bi se vršil radikalni kongres v času vladne krize. Radi te-ga ne obstoje v političnih krogih no-bene skrbi in napetosti, kako se bo kriza končala, ker je sedaj jasno, da bo obstala stara koalicijska vlada.

—d Beograd, 6. nov. Danes ob 10. dopoldne je bil ministrski predsednik Pašić na dvoru ter je posetil Nj. Vel. kralja, ki mu je poročal o današnjem političnem položaju, nastalem po raz-govoru z zastopniki raznih klubov.

— Beograd, 7. dec. (Izvirno). O konferenci voditelja klerikalnega kluba dr. Korošca z ministrskim predsednikom g. Nikolo Pašičem, je izvedel Vaš dopisnik še sledeče podrobnosti: Min. preds. g. Nikola Pašić je voditelju klerikalne stran-ke pojasnil vzroke demisiije in obe-nem začrtal v glavnih točkah pro-gram bodoče vlade. Dr. Korošec je na to v imenu svojega kluba stavil min. preds. sledeče pogoje:

- 1.) Revizija ustave. 2.) Pomirjenje hrvatskega naroda na Hrvat-skem, v Bosni in Hercegovini, pomirjenje naroda v Makedoniji in Sandžaku. 3.) Miroljubne tendence v zunanji politiki. 4.) Dobra fi-nančna politika. V tem oziru spre-memba dosedanje finančne politi-ke v glavnih temeljih. 5.) Odstrani-tev korupcije v javnih uradih, zla-sti na Hrvatskem. 6.) Odstranitev korupcije v agrarni reformi in ca-rinski službi. Uvedba kmetijskega in delavskega zakona po osnovah jugoslovanskega kluba.

Ministrski predsednik g. Niko-la Pašić je odgovoril, da na prvo točko glede revizije ustave ne mo-re privoliti. Jasno je, da g. Nikola Pašić pri sestavi vlade ne bo raču-nal na dr. Koroščevo pomoč.

—d Beograd, 6. dec. Danes ob 11. dopoldne je došel v Beograd predsednik zemljoradniškega kluba dr. Korošec, ki je najprej posetil predsednika zemljoradniškega kluba Laziča, s katerim se je razgovar-jal o današnjem političnem položaj-im. Zatem je posetil Stojana Proti-ča, ob 16. pa je odšel k min. pre-dsedniku Nikoli Pašiču, pri katerem je ostal v razgovoru celi dve uri. G. Pašić je dr. Korošču obrazložil program dela, ki naj bi ga izvršila nova vlada. To delo naj bi obstoja-lo v glavnem v odobrenju proraču-na, sprejetju finančnega zakona, volilnega zakona in zakona o dr-žavnem svetu.

Dr. Korošec je v svojem odgo-voru povdarjal stališče svojega kluba napram ostalim parlamentarnim klubom v obče ter z ozirom na se-danj politični položaj posebej. Za-hteval je izpremembo zlasti v mi-strstvu za socialno politiko, ki bi moralo v prvi vrsti skrbeti za delav-ske, obrtniške, uradniške in kmet-ske sloje. Nato je govoril o notranji politiki, o versko-prosvetni ravno-pravnosti, kakor tudi o novem kur-zu, ki bi se moral izvesti v Vojvodini in južni Srbiji, nadalje o odstra-nitvi vseh neprilik v uvozni politiki.

Min. preds. Pašić je zaprosil dr. Korošca, naj sporoči svojemu klubu njegove želje z ozirom na se-danj položaj ter mu naj sporoči mnenje kluba. Dr. Korošec je po razgovoru s Pašičem posetil Stojana Protiča, pri katerem je ostal da-lje časa v razgovoru o stališču Ni-kole Pašiča glede na sedanje raz-mere.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Čim je včeraj ob 11. dopoldne do-

spel dr. Korošec v Beograd, je ta-koj odšel v svoj klub, kjer mu je posl. dr. Simrak izročil Pašičevo pi-smo. Ob 17. je dr. Korošec imel konferenco z min. predsednikom. Dr. Korošec je g. Pašiču navajal svoj avtonomistični, verski in rev-i-zionistični program.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Tako dr. Korošec in Stojan Protiča sta svetovala min. predsedniku Pašiču, naj pozove hrvatski blok v Beograd. Beogradsko časopisje splošno pesimistično presoja polo-žaj.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Vašemu dopisniku je izjavil neki poslanec zemljoradniškega kluba, da pade definitivna odločitev, ali stopijo zemljoradniki v vlado ali ne, tekoma današnjega dneva.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Položaj ze v splošnem postal kri-tičen.

ZEMLJORADNIKI NE VSTOPLJO V VLADO.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Zemljoradniški klub se je včeraj popoldne polnoštevilno sestal na sejo, ki je bila dolgotrajna in se je šlo ob 9. zvečer zaključila. Pred-sednik kluba Vojta Lazič je poročal o razgovorih z min. predsednikom g. Nikolom Pašičem. O tem poročil-u se je razvila dolga debata. Klub je nato sklenil, da sestavi pismeni odgovor Pašiču. Stilizacija tega pi-sma je trajala precej časa, ker so bile potrebne korekture. Okoli 9. je bil končno ugotovljen tekst pisma. Vsebina odgovora je kratka. Pismo konstatira, da med zemljoradniki in ministrskim predsednikom ne obstoja nobena skupnost. Tedaj na morejo vstopiti v vlado.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Iz dosedanjih odgovorov, ki jih je prejel ministrski predsednik od opozicije, je jasno, da nobena opo-zicijska stranka ni volina vstopi-ti v vlado in da ne preostaja drugega, kakor nadaljevati pojava-nja z dosedanjimi vladnimi stran-kami na podlagi starega programa.

ORGAN JUGOSLOV. KLUBA O POLOŽAJU.

—d Zagreb, 6. decembra. O poli-tični situaciji v Beogradu prinaša za-grebško glasilo Jugosl. kluba »Narod-na Politika« sledečo informacijo, da se tekoma včerašnjega dne politični polo-žaj ni v ničemer bistveno izpremenil. Dve stvari sta dosedaj gotovi. Prvo je, da je Nikoli Pašiču kabinetna kriza dobro došla radi oslavitve opozicije na prihodnjem kongresu radikalne stran-ke, ki se bo vršil 11. t. m. in radi pre-preženja cepčenja stranke. To je bil glavni razlog, da je Nikola Pašić po-zval k sebi na posvetovanje Stojana Protiča. Druga gotova stvar je za ra-dikalno stranko v sedanj krizi to, da stoji Nikola Pašić odločno na stališču ohranitve dosedanje demokratsko-ra-dikalne koalicije. Z ozirom na to se zdi, da se bo sedanja kriza rešila šele po kongresu radikalne stranke in da se bo novi kabinet osnoval na podlagi de-mokratsko-radikalne koalicije. Vpraša-nje notranjega ministrstva ne bo dela-lo velikih težkoč, ker se je Svetozar Pribežević sam odrekal temu minist-rstvu, na drugi strani pa se zdi, da so radikalci pristali na kandidaturu dr. Ribarja za notranjega ministra. Na več-rajšnji seji zakonodajnega odbora se je moglo jasno opaziti, da bodo demo-kрати in radikalci še nadalje sodelovali v vladi.

Sokolski dom v Mariboru.

Po celi Sloveniji se snujejo so-kolski domovi. Ze vsaka večja vas ima že ali se vsaj pripravlja na ustanovitev Sokolskega doma. Le Maribor, središče jugoslovanskega Stajerja, nima še svojega Sokola. Do zdaj je Sokol gost Narodnega doma. In do zdaj je ta gostoljubna streha tudi še zadostovala. Toda odkar se je sokolska ideja razširila tudi med nežno mladino, je Narodni dom postal preozek, premajhen. Kakor na drugem mestu poročamo, je že do sedaj blizu 1000 naraščaja in še enkrat toliko bi ga bilo, da bi se ga moglo sploh še sprejemati, kar pa je vsled pomanjkujočega prostora izključeno. Kakšna narodna škoda, ako bi razvoj naraščaja moral za-ostati samo zaradi pomanjkanja prostora! Zdej je telovadba razko-sana na več raznih strani: gimna-zija, realna, trgovaška šola, Magda-

lensko predmestje, Studenci. Na-rodni dom, Naraščaj obsega 28 skup-in, močne tudi 100 do 120 članov. Pri Miklavževem obdarovanju v nedeljo popoldne v Narodnem do-mu so je pokazalo, da treba resno misliti na lastni Sokolski dom! Mi-sol na lastno veličastno zgradbo je seveda lepa, toda za enkrat še ne-izvedljiva; treba pa je že zdaj pri-četi delati za uresničenje te misli. Med tem bi se dala misel provizo-rično uresničiti s primerno pre-in-prizidavo Narodnega doma. Kegi-šče na dvorišču bi se dalo preuro-diti za telovadnico, dvignjeno do višine glavnege poslopja. Škoda, da je Posojilnica prodala bližnje zetu-lišče g. Tavčariju za vrt, ki bi se dal lepo vporabiti za razširjenje telovadnice. Ta naš apel naj bi lil le pričetek uresničenia ideje no no-trebnem lastnem sokolskem domu v Mariboru!

Zahvala.

Upravni svet Narodne Viskarne po svojem zastopniku blag. g. dr. Al. Kokača, uredništvo „Slov. Naroda“ po velen. g. šefuredniku R. Pustoslavcu, upravn. „Slov. Naroda“ in knjižarna po cenj. g. knjižovodji Simončiču ter ekspedicijski pod vodstvom gospe Mauričeve so se me nepričakovano spomnili ob moji 25letnici službe z ljubeznjivo, presrečno prireditvijo, ki je ne pozabim nikdar. Iskrena hvala blag. g.

dr. Al. Kokača in velen. g. R. Pustoslavcu za prijazne, tople besede, vsem g. urednikom, uradnikom in uradnicam uprave in knjižarne ter ekspedicijski za lepa spominska darila in čestitke. Srčna hvala tudi vsem mnogostevilnim znancem in prijateljem, ki navzlic skrbnemu času niso pozabili name s svojimi čestitkami.

Zdravko Kopitar
upravnik „Slov. Naroda“.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 7. decembra 1921.

— Slovenija — ena ali dve oblasti? Za našo javnost najvažnejši problem je sedaj razdelitev države na oblasti, predvsem pa vprašanje, dali naj tvori Slovenija eno samo oblast ali naj se razdeli na dve, v ljubljanski in mariborsko oblast. Da vsaj približno ugotovimo, da-li je naše javno mnenje za razdelitev slovenskih zemelj v dve oblasti ali proti temu, razpisujemo o tem vprašanju anketo naših naročnikov. G. naročnikom, ki se zanimajo za ta veljavni in pereči problem, predlagamo tile dve vprašanji: »Ali ste za eno edino slovensko oblast? — Ali ste za razdelitev Slovenije v ljubljansko in mariborsko oblast? — Na vsako izmed dveh vprašanj, naj odgovore s kratkim »da« ali »ne«. Nato naj kratko obrazložijo in utemeljijo svoje stališče. Odgovore na ti dve vprašanji naj nam pošljejo po pošti na navadni dopisnici do 15. t. m. Došle odgovore objavimo v listu. Anketa je omejena seveda samo na naročnike našega lista. Nadejamo se, da se bodo somišljeniki naročniki v čim največjem številu udeležili te ankete, ker je to prvič, da se jim nudi prilika, da lahko javno povedo svoje mnenje o problemu, ki je za slovenski del našega naroda izredne važnosti.

— Praznik ujedinjenja v Parizu se je praznoval s slovesno službo božjo zjutraj 1. decembra v ruski cerkvi. Zvečer je bila v Slovanskem inštitutu v rue Michelet slavnost, ki jo je priredilo Društvo jugoslovenskih dijakov pod pokroviteljstvom inštituta. Govorili so Emile Haumant, profesor na Sorbonni, in podpredsednik Slovenskega inštituta Auguste Gauvain, politični ravnatelj dnevnika »Journal des Débats« in znani prijatelj Jugoslovenov, in Vitomir Marković, predsednik Društva jugoslovenskih dijakov. Sledil je umetniški del, pri katerem so sodelovali razni igralci pariških gledališč in pevski zbor dijakov. Med drugim se je predavala tudi Prešernova »Luna sile« v Meurvilleovem prevodu. Občinski svet pariški je bil na slavnosti zastopan po svojem odposlanstvu.

— Izjava. Ker »Tabor« namizuje pislo: »Dobro vemo, odkod pih veter in zakaj kaže veterica tako trdovratno na palačo ljubljanske deželne vlade, kakor da bi bil inspiriral moje članke. O razdelitvi države v oblasti in »Starec redivivus« g. kr. namestnik minister Ivan Hribar, ugotavljam kategorično, da sem dotične članke napisal brez vednosti g. namestnika in da nisem z njim o problemu razpravjal, dokler nista izšla dotična članka. Rasto Pustoslavsek.

— Anketa o razdelitvi države v oblasti. Danes smo dobili 19 odgovorov na vprašanje o razdelitvi države v oblasti. Za eno oblast v Sloveniji se jih je izjavilo 16, trije pa za dve oblasti. Dva naročnika iz bivše Stajarske se izjavljata za eno oblast, dva pa za dve oblasti. Dole se je izmed naših naročnikov izreklo 32 za eno in 5 za dve oblasti. Pozivamo cenjene naročnike, naj se v stvarnem interesu marljivo udeležujejo ankete, ki je prva te vrste v slovenski javnosti.

— Protustavna kampanja. Ker smo načeli vprašanje o razdelitvi države v oblasti, nam očita »Tabor«, da smo pričeli »protustavno kampanjo«. Ne bomo zavračali tega očitka, citiramo samo »Samoupravo«, glasilo radikalne stranke, ki piše o oblastni in srezki samoupravi dobesedno: »Zakonški predlog o razdelitvi države na oblasti, kakor je bil izročil narodni skupščini, ni bil odobren v klubih in predstavlja v sedanjem štadiju samo podlago za vsestransko diskusijo. Kakor smo že preje javili, ne vztraja niti vlada g. Pošča, niti pristojni ministri na tej predložitvi razdelitvi, tako da bo narodna skupščina lahko popolnoma svobodno in brez kakršnegakoli političnega pritiska razpravljala to vprašanje. Tako bo tudi radikalna stranka preko svojega kluba onedelila svoje stališče o tem dokaj težkem in delikatnem vprašanju.« Tako piše »Samouprava«, ki je gotovo točno informirana. Načrt o razdelitvi kraljevine na oblasti je torej zavržen projekt, ki ne veže nikogar, ne ministrov, ne poslancev, še manj na javnost. O načrtu se torej lahko svobodno razpravljala in tudi niše. Povsem jasno je, da načrt sam nima nikogar opravičil v ustavi, zato je naravnost smešno, ako se kdo boče v nedostojanstvo stvarnih argumentov o politiki izvele iz zagaje z očitkom o protustavni kampanji.

— Počtenost kje si? »Tabor« priobčuje tole notico: »Usneš gonile »Slovenskega Naroda« proti mariborski oblasti se že kaže. Tekom zadnjih dni

smo dobili že več dopisov, v katerih nas naši naročniki vzpodbujajo, naj vstrajamo nadalje v pravičnem boju za mariborsko oblast. Obenem pa so odpovedali »Slovenski Narod«, čeprav so bili desetletja njegovi naročniki, ker nečijo več imeti v svoji hiši lista, ki zmerja naše življenske zahteve s »štalercijanstvom«. — Da bo naša javnost uvedela, kako se spoštuje resnica, hčerka božja, ugotavljamo, da je naš list odgovodal eden edini naročnik, t. j. g. Lovro Petovar iz Ivanikovcev. Kako se pravi takemu postopanju?

— Kako se stvarno polemizuje, se lahko vsakdo prepriča, ako čita »Tabor« članek: »Za mariborsko oblast« dne 6. t. m. Sodeč po naslovu bi pač vsakdo pričakoval, da bo v članku navedeni nebroj stvarnih argumentov, ki govore za mariborsko oblast, v resnici pa ni v članku niti enega argumenta, niti enega stvarnega ugovora, marveč od prve do zadnje vrste zgolj osebni in malo duhoviti napadi na pisca članka »O razdelitvi naše kraljevine v oblasti in »Starec redivivus«. Zdi se torej, da stoji stvar, za katero vihti »Tabor« svoje kopje, na zelo slabih nogah. Zato nas bo v interesu dobre stvari, ki jo zastopamo, tudi v bodoče le veselilo, ako bo »Tabor« pač napadal ne naše osebe, očitual na stvarno borbo za idejo, o kateri pravi, da je »sloglasna zahteva vseh od Celja do Murške Sobote«. S tem načinom borbe bo svojo stvar prav gotovo pokopal, to mu garantiramo.

— Kolo jugoslovenskih sester. Kakor se je že javilo, je rok za izžebanje srečk podalšan, in sicer za tako dolgo časa, da bodo razprodane vse srečke. Na našem občinstvu je torej, da odkupiše čim več srečk, ki so dobivajo v restavracijah, kavarnah in trafikah. Izkupiček vporabi »Kolo« v svoje človekoljubne plemenite svrhe, ki so se poudarjale v listih že večkrat.

— Jugoslovenske novinarske udruženje, sekcijska Ljubljana. Povodom si najno uspešega koncerta v proslavo narodnega ujedinjenja izrekamo najtoplejšo zahvalo pevskim društvom »Ljubljani«, »Krakovu-Trnovu«, »Slavcu«, zboru Jugoslovenskih železnikarjev, zboru »Glasbene Matice« in »Ljubljanskemu svonu«, ki so s svojim odličnim sodelovanjem koncert omogočili, in solistom g. Lovčević, g. Romanowskemu in g. Sivilskemu ter njihovemu spremljevalcu na klavirju g. A. Neffatu, ki so s svojim umetniškim dovršenim petjem dali koncertu znak umetniške na visini stoječe prireditve. Zlasti se zahvaljujemo še ravnatelju konservatorija Glasbene Matice g. Mateju Hubadu, ki je dragovalje posredoval pri ljubljanskih pevskih zborskih za njihovo sodelovanje in prevzel programno organizacijo koncerta, nadalje g. dr. Čerina, kapelniku muzike dravske divizije, vsem sodelujočim damam in Vrhniški tovarni konservatorij Gospodinjki šoli Marilaniša za okusno prirejeni buffet. Posebno zahvalo izrekamo p. a. upravnemu svetu hotela »Union«, ki je dal za koncert brezplačno na razpolago dvorano, kurjato in razsvetlavo, pa tudi p. a. občinstvu, ki z velikimi simpatijami pozdravilo prvo našo prireditev v proslavo narodnega praznika in dobrodelne svrhe ter dvorano do zadnjega kotička napolnilo.

— Iz sodne službe. Imenovani so: za višjega deželno sodnega svetnika in predstojnika okrajnega sodišča na Prevaljah višji deželno sodni svetnik dr. Jakob Doljan; za deželno sodnega svetnika: deželno sodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča Janko Guzelj za Maribor; deželno sodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča v Krškem Jakob Antloga za deželno sodišče v Ljubljani; okrajni sodnik dr. Fran Cvetko v Trebnju na njegovem službenem mestu; okrajni sodnik in sodni predstojnik Mišel Vohovar za deželno sodišče v Ljubljani; za deželno sodnega svetnika in predstojnika okrajnih sodišč: deželno sodni svetnik preko sistemiziranega stanja v Krškem dr. Jakob Jan za Krško; deželno sodni svetnik preko sistemiziranega stanja v Ljubljani dr. Ivan Širko za Metliko; deželno sodni svetnik preko sistemiziranega stanja v Ormožju dr. Rupert Celestina za Ormož; okrajni sodnik Miroslav Muha za Toljko Lendavo; za okrajnega sodnika in sodna predstojnika: okrajni sodnik pri deželnem sodišču v Ljubljani Kajetan Premaršter za Logatec; sodnik dr. Fran Korča za Murško Soboto; za okrajnega sodnika: okrajni sodnik in sodni predstojnik v Metliki Ivan Kralj pri deželnem sodišču v Ljubljani; sodnik dr. Rudolf Salovec na njegovem službenem mestu; za sodnika: sodnik pri deželno sodnem sodišču v Metliki: Stefan Vodošek za Slovensko Bistrico; dr. Richard Tomšič za Doljno Lendavo;

Ivan Triakaus za Mokronog; dr. Janko Koban za Ptuj; Mišel Černoš za Laško; dr. Slavko Šumnjak za Šmarje; Josip Trojet za Črnomelj; dr. Josip Čemer za Sv. Lenart; dr. Josip Dolničar za Ptuj; Feliks Verbiš za Ptuj; Adolf Hudnik za Ptuj; dr. Josip Pretnar za Laško; Tilen Levec za Konjice; dr. Franjo Strišič za Murško Soboto; dr. Fran Tavčar za Sv. Lenart; Rudolf Ročnik za Šoštanj; Milan Tomine za Slovenjgradec; dr. Josip Kavčič za Murško Soboto. — Premeščeni so: sodnik dr. Tomo Turato iz Ljutomer v Gornjo Radgono; sodnik dr. Milo Jenko iz Ptuja v Ljubljano; sodnik dr. Jakob Prežerna iz Krškega v Škofjo Loko. — Upokojen je deželno sodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča Anton Zdobšek v Kozjem na lastno prošnjo.

— Iz policijske službe. Policijski pristav g. Fran Fink je dobil naslov in značaj ravnatelja pomožnih uradov.

— Iz veterinarske službe. Živno-zdravnik Fran Goljar pri veterinarskem odseku oddelka za kmetijstvo v Ljubljani je nameščen za uradnega živnozdravnika pri okrajnem glavarstvu v Celju a sedežem v Šmarju pri Jelšah. Kot službeni okoliš so mu dodeljene vse obšine sodnega okraja šmarskega in do nadaljnjega naredbe vse obšine sodnega okraja rogaškega.

— Iz vojaške službe. G. Vladimir Andoljšek je imenovan za linijanskega poročnika. V začetku vojske je moral kot maturant kranjske gimnazije v zapor s nekaterimi drugimi tovariši radi arbofilstva.

— Rudarski študije je dovršil na rudarski visoki šoli v Pflbramu z najboljšim uspehom g. inženir Tonče Herman iz Škofje Loke.

— Za pisatelja Josipa Stritarja. Kr. namestnik g. Ivan Hribar je poslal iz sredstev pokrajinske uprave pesniku Josipu Stritarju v Aspeng znesek po 10.000 jsl. K. Nedavno tega je naše uredništvo poslalo prof. Jos. Stritarju 35.600 avstr. K. ki so jih darovali jugoslovenske žene in dekleta v Ameriki. Pretekli teden na smo poslali na njegov naslov 100.000 avstr. K. ki jih je darovalo ravnateljstvo in uredništvo podružnice Ljubljanske kreditne banke v Trstu. Nato smo prešli od g. profesorja to-le pismo: Bogato darilo plemenitih jugoslovenskih žena in deklet v Ameriki v znesku po 35.600 avstr. K sem po Vašem blagohotnem posredovanju dobil izplačano pri dunajskem Bankverein. Iskrena zahvala. Kako se naj plemenitim darovalkam dostojno za to zahvalim, ne vem, morda mi pri tem pomagate, prosim! Tudi dva dinarska bankovca sem z zahvalo prejel. Priložen pismi žal ne morem čitati. G. župnika Sežulo sem že pisмено naprosil, naj ustavi denarne pošiljave, z isto prošnjo se obračam tudi na Vas. Moja najiskrenejša zahvalo. Aspeng, 27. novembra 1921. Josip Stritar.

— Zelo redek jubilej je praznil te dni g. Andrej Figar, roč. 1. 1854. v Sv. Petru pod Gornim. Kot mladnič je bil vpislen v Lyonn, kjer je praktičiral in pozneje absolvirat šoferski tečaj. Torej 25 let šofer. V tem četrstotletju je prepotoval s svojimi raznimi službojalcji Svico, Francijo, Belgijo, Holandijo, Nemčijo, Avstrijo, Romunijo, Črnogoro, Srbijo, preživljal v tem času ves razvoj avto-industrije. Iz njegovega življenja bodi omenjeno, da je leta 1910 za časa katastrofalne povodnje v Srbiji (v Svelencu), pri kateri je oginilo do 250 ljudi, vozil na avtomobilu, ki je bil last tovarnarja Kristijana Seusa, samega kralja Petra Osvoboditelja in sedanega našega kralja Aleksandra. Pokojni romunski kralj Karol kakor tudi drugi visoki dostojanstveniki so ljubljana Figara kot šoferja odlikovali s svojimi zaupanjem. Želim ljubljantu, da bi še mnogo let srečno vozil!

— Smrt profesorja Antona Volka v Clevelandu. Pred nekaj tedni je umrl v Clevelandu v Ameriki prof. Anton Volk, star 72 let. Rojen je bil leta 1849. pri Novi Bistri. gimnazijo je dovršil v Gradcu, univerzo na Dunaju, nčil se je tudi v Londonu in Parizu. Kot jezikoslovec je služboval v Gradcu in drugodi, večkrat na realkah, okoli 30 let. Potem je prišel v Ameriko, kjer se je preživljal s poučevanjem angleščine. Bil je mož len, vlogke postav, nosil je dolgo, gosb brado. Bil je zelo apostenav pri vsaki, ki so ga poznali. »Amerika Domovina« pravi, da se mu je poznala neka tajnost. Nikdo ne ve, zakaj je pravzaprav prišel v Ameriko. Nikdar ni o tam z nikomur govoril. Clevelandski Slovenec so mu priredili jako slovesen pogreb.

— Umorjen jugoslovenski novinar v Ameriki. »Hrvatski Glasnik«, ki izhaja v Chicagu, poroča, da sta v neki trgovini dva mlada moža ustrelila z revolverjem urednika »Glasnice« Antona Baselica. Pri umoru je bila navzoča le strofeniška, ki je izjavila, da morilca nista izpregovorila niti besedice z umorjenim in da sta se po umoru takoj odpelala v avtomobilu. Časopisje v Chicagu priobčuje razne vesti o vzrokih umora, toda pravega vzroka ne ve nihče. Eni trdijo, da so ga umorili zaradi nedovega avstrofilstva drugi zopet, da so ga ustrelili Italijani.

— Ubil se je v premogovniku Rock Springs v Ameriki Makro Kršičnik, predsednik nadzorovalnega odbora Jugoslov. R. Jednota. Bil

je znan med Slovenci širom Amerike. Zapušča ženo in več otrok.

— Smrtina kosa. Umrl je na Dolnji Brezovici pri St. Jernjeu na Dolenskem umirovljeni finančne straže respicient g. Ivan Sichel v 62. letu svoje starosti. Mož je pretakal gorke solze za Avstrijo.

— Smrtina kosa. V Ljubljani je umrl magistratni uslužbenec g. Josip Novak, star 70 let. Blag mu spomin! — Original krakovskih ribičev. Umrl je v Trnovem 76letni posestnik in ribič Janez Čizman, znan tudi ljubljanskim lovcom, posebno onim, na divje race, ki so prihajali k Jurju na Barje. Bil je zadnji pravih krakovskih ribičev, ki je vedel mnogo zanimivega povedati o časih, ko je bila Ljubljana še polna rib in rakov in ni bilo treba za vsakim repom posebej po grmovju stikati. Zvest naš somišljenik je še pri zadnjih volitvah odložil lov, samo da je mogel zadostiti svoji volilni dolžnosti in oddati glas naši stranki. Blag mu spomin!

— Zima in ljubljanski sport. Zimski sport je že v polnem teku — ljubljansko drsališče pa še vedno samuje odeto z debelo plastjo snega. Ker je v interesu mesta samega, vprašamo mestni magistrat ali letos sploh namerava odpreti drsališče, da s tem prepreči nebroj nesreč, ki se utegujejo pripetiti po obilnih mlakazah in ribnikih, kjer se drsa mladina brez ozira na event. nevarnosti in brez vsakega nadzorstva. Želimo, da mestni magistrat kar najhitreje kaj potrebnega ukrene, da ne zadovolji s tem samo občinstva ampak začosti tudi javnemu zdravstvu.

— Vedeževalecva usoda. Iz Maribora nam piše: Ernest Harten, mlad, skromen deček, poznan tudi ljubljankam in Dolenjem, seveda pod drugim, bolj pravim imenom Damian, je pravi šolski eksemplar. Kam zaide mladi človek iz dobre rodbine, če pride prežgodaj med izprideni svet! In samo zato navajamo tu njegov roman, v kolikor mogoče prizanesljivih navedbah. Ernest Harten je v Dunajskem Novem mestu spoznal igralko dvomilijevne kvalitete, gđico. K. L., ki se je kot Ela Rosenfeld pojavila v eldoredu pustolovev, kjer za poštene domače ljudi, državne uradnike itd. ni prostora, v Mariboru. Tu je živela recimo po milosti in radodarnosti od kavalirjev in pa — kar ni tako čudno, kot konfidentinja za neko uradno osebo. Ernest Harten pa, ki je še preje osrečeval nemški Gradec kot igralca — specialista pod tem imenom, je tudi vzljubil Maribor, kjer je tudi dobil stanovanje, čeprav le tako mimogrede; stalneje je bival v nekem drugem manjšem, pa bolj zgodovinskem mestu srečnega Stajarskega. Ker ni bil še dovolj podkovan v slovensčini, je v Mariboru nastopal rajše kot — vedeževalec. Vedeževal pa je najraje gostom kavarn. Tako se je seznanil po vedežvalni umetnosti s trgovcem S. Gospod S. pa je še bolj hrepel po spremeljavalki in ožji prijateljici Ernesta Hartena, Eli Rosenfeld. Neko noč zopet prežiti v neki taki kavarni, je gospodu S. Ela Rosenfeld tako prišla k sreči, da jo je zasledoval v nje stanovanje. Ela, misleč, da jo obišče Ernest, mu je odprla. Po malem nastopu radi te difference se je dosegla medsebojna harmonija, ampak v izrednem dejanju in posledicah. Da iz to izvanredne harmonije ne naraste za g. S. kakšna diharmonija doma, ji je odšel 200 kron. To poglavje romana bi bilo ostalo tem, kjer se je odigrala, da se ni med tem pričelo tudi pri Ernestu drugo dejanje nezvestobe. Ernest Harten se je seznanil z neko prijateljico tajnih sladkosti in si pri tem nalezal obolenec, a katero je osrečil tudi svojjo Elo, katero so policijske poslali v bolnico. Od tam je g. S. pisala pismo, v katerem ga v spominu za tisto noč prosi še nadaljnih 200 kron. Pismo je ostalo brez uspeha. Pisala je vidruci odločneje in zahtevala še več. Tudi to ni rodilo blagoslova. Tedaj se je zatekla k svojemu Ernestu, mu lepo zaupala vse skrivnosti tiste noči. Ernest globoko užaljen, gre in napiše sam pismo, v katerem zahteva od S. 1000 kron, če ne, pove nekemu celo skrivnost. Iz previdnosti je pismo poslal po nekem daku, sam pa je čakal na uspeh. In to pot je pismo rodilo uspeh. Ampak takšnega, kakor ga ni pričakoval ne Ernest, ne gđica. Ela Rosenfeld. G. S. že sit teh izsiljevanj, gre, prvo g. vedeževalca in ga tira na polje. Konec: gđica. Ela Rosenfeld je preko noči ostavila nevažni Maribor in svojega Ernesta, Ernest Harten na je v ponekle pred mariborskim kazenskim senatom prejel najmilejši kazni — 6 tednov težke ječe.

— Da ne bo pomot. Pri nas še vedno veljavni mrliškogledni red pravi v § 10, drugi odstavek, doslovno: »Kadar je umrlo osebo zdravil kakšen zdravnik, so mora obvestiti izvršiti s predložbo zdravilnega lista (formular I), ki ga je zdravilci zdravnik dolžan brezplačno izdati.« — Hlita pošta. Sokol v Zürich je nam poslal 29. novembra pismo, v katerem nas prosi, naj v soboto, 3. t. m. priobčimo obzavo o dramski prireditvi dne 4. decembra in o Miklavževem večeru dne 5. t. m. v Zürich. To pismo smo dobili dne 4. t. m. Iz Žirov v Ljubljano je torej rabilo pismo 5 dni.

— Živinski meštarji. Iz Maribora poročajo: Malokje je meštarja z živino tako razvija kakor na severnem območnem ozemlju, kjer je tudi največja prilika za izvoz in tlitotanstvo v tujezemstvo. Ko so se vsi poskusi, to kupčijo zatreti izjavili, se je napravil še poskus z občinskimi sodiščem. Pred meseci so javni organi v Mariboru zaplenili več živine, katero je pri-

gnal znani prekupec Jožef Kranjc iz Gasteirca. Poizvedbe so dokazale, da nakupuje v velikih množinah za tvorničarja mesnin Tavčarja, ki rabi živino ne le za svoje izdelke, ampak tudi za izvoz. Istotako se s tem peča družu Kranjc Jožef iz Sv. Jurija v Slovenjskih goricah. Oba sta bila v soboto pri javni razpravi občinskega sodišča v Mariboru. Kranjc iz Sv. Jurija je izpovedal, da ima le za 1000 K premoženja, toda 50 oravov zemlje, 10 konj, več goveje živine in pohištva za 10 sob. On prodaja samo, kar priredi doma. Drugi Kranjc je predložil od tistega dne datirano pooblastilo Tavčarja, s katerim se izkazuje kot njegov nakupovalec. G. Tavčar sam, kot priča zaslišan, je izpovedal, da mu Kranjc res preskrbuje nakup živine, da mu plača po 50 do 100 K od vsake glave, če pa mu ni živina po velji, ima Kranjc svobodno roko, da je drugam proda. Novo izdano pooblastilo je le duplikat za staro izgubljeno. Oba obtožena nimata obrtnega lista za take kupčije, zato je bilo pričakovati, da bo eden ali drug obsojen radi verženja. Bila pa sta oba brez navedbe vzrokov — oproščena.

— Suličeva obtožba potrjena? Iz Maribora nam piše: Okrožno kot rekurzno sodišče je baie potrdilo obsojbo čevljarskega mojstra Suliča potom občinskega sodišča. Toda predakonični kazen je znižalo od enega meseca na 5 dni in iz 100.000 K na 30.000 K. Tako se vsaj od gotove strani zatrluje. Ker je Suličev zastopnik šele 27. novembra vložil priziv, se nam zdi nemogoče, da bi se bila tako važna razsodba odločila že tekom enega dne in to baš tik pred rokom, ko je z gotovostjo pričakovati razveljavljenje poslov občinskih sodišč.

— Poškodba. Stare Franc, mlzar na Bledu, je brusil na roki nož. Pri tem na mu je naš spodletel in se zaril globoko v meso desne roke.

— Lov v občini Dob pri Domžalah se bo oddal za petletno dobo pri okr. glavarstvu v Kamniku dne 12. dec. t. l. ob 10. dopoldne dražbenim potom v zakup.

— Koncert v hotelu Tivoli. V četrtek 8. decembra od 15. do 20. Godba Dravske divizije Vstopnina prosta. Domače jetrne, krvave in mesene klobase. Se priporoča Veskoslav Dolbšar.

— Glasbeno društvo v Krškem se prav pripravlja zahvaljujo gospodu Antonu Kriegerju za nabrani prispevek v znesku 1000 K pri vsemu družbi v kavnari »Triglav« v Krškem.

Sokolstvo.

— Glasbeni odsek Sokola II. naznanja bratom, da se vrši skupna orkestralna vaja v četrtek 8. t. m. ob pol 13.

Ljubljana in — vojaške smodnišnice.

Ze 14 let traje boj za odstranitev vojaških smodnišnic z ljubljanskega polja in premestitev iz mestnega pomerja na kak primernejši prostor.

Danes čepa ti nevarni brlogi že t'k pred vratni Ljubljane. Ali je treba sploh še kakega dokaza, da je to iz varnostnih ozirav danes nedopustno? Samo par praktičnih zgledov navedemo:

Leta 1907 je nekega poletnega popoldne v mali objekt treščilo in sicer v zarjaveli strelovod. Strela je skočila, samoočesni umevno, z droga na poslopje in je užgala. Objekt je bil k sreči brez smodnika. Pa komaj so ljudje v Ljubljani zaznali za dogodek, se je zganila vsa Ljubljana in unisono zahtevala: »Proč s smodnišnicami z ljubljanskega polja!«

Oglasila se je na to z glasnim protestom ljubljanska občina in prihrčile so se ji še posavske občine in obe škofski občini, St. Vid itd. s zahtevo, da se smodnišnični objekt odstranijo s tega zemljišča in zgrade v kaki sošeski na Golovcu, ki jih ima v izobilju, kakor nalašč za taka skladišča. Seveda se bivši avstr. vojni erar na te proteste ni oziral in Ljubljana je živela dalje v strahu, da pride enkrat eksplozija in poruši pol mesta!

Kdo se ne spominja granat, ki so se l. 1917. med vojno jele nekega dne proti mraku vnetati v napol lešenih, na pol zidanih barakah na Posavju? Vse hiše od Linhartove ulice in topničarske vojašnice na do Gradišča, so se tresle in zračni puh je bil tako silen, da so šine pri zaprtih oknih popokale. Ljudje na strahu bežali iz hiš na ulico! ... In kakšen strah je zavladal med ljubljancmi, osobito med posestniki na levem bregu Ljubljanice, ko se je raznesla vest, da preti še večja eksplozija, če se vname nacrtovalni material (ekrasit!) v sosednem skladišču! ...

Kako modern del mesta bi se dal zgraditi na stavbiščih ljubljanskega polja, če bi ne stali tam smodnišnični objekti! Zato pozivamo občinski zastop: Zahtevajte od vojaške unnave, da odstrani sedanje smodnišnice iz pomerja in jih nastani kje druge, kjer ne bodo ozrožale Ljubljane in človeških bivališč!

Kultura.

REPERTOIR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Sreda, 7. decembra: Revizor. D. Četrtak, 8. decembra: Pampeliška. Ob 3. popoldne. Izven.

Četrtak, 8. decembra: Ljubezen. Ob 8. izven.

Petek, 9. decembra: Pampeliška. E.

Opera:

Sreda, 7. decembra: Rigoletto. E. Četrtak, 8. decembra: Labodje jezero. Izven.

Petek, 9. decembra: Tosca. D.

— Glasbena Matica. Od najmlajšega, izredno nadarjenega, povsem v modernem glasbenem čustvovanju živečega komponista Lucijana Marija Škerjanca poje Betetto tri pesmi: Večerna impresija, Počitek pod gore in Beli oblaki. Zdrav, naraven, ne pretiran modernizem, globok čut, spojen z resno blazeno invencijo odseva iz Škerjančevih skladb. Glasba ne išče nikdar kumanih efektov, vtopljen v globino duševnega razpoloženja izraža umetnost v lepem naprednem pomenu besede. Najsubtilnejše pesnjenje je v Škerjančevih skladbah mnogo. Lepota, klasičen mir kantilene ob najmodernejši kromatiki, mehko speva ob blaženem čutu. Temeljne harmonije se razširjajo v svojih obratih po naravnih zakonih akustike. Račovedni sme na utis skladb Škerjanca in Kogojca ob mojstrski izvedbi Betettovi. Škerjanec je posebno obširno pogodil razpoloženje pesnika umetnika, ki je živel 600 let pred Kristusovim rojstvom na Kitajskem. Prvič se bo po moškem glasu izvajala tudi Kogojeva pesem: Da sem jaz Jezus. Za pogoltno razumevanje priporočamo občinstvu, da si kupi besedilo in da posebno pri vseh novejših skladbah sigurno zasleduje tekst in njega vsebino, da bo moglo uživati umetnino preževanja.

— France Weber: Sistem filozofije. I., univ. format, I.—XI in 384 strani. Cena 120 K. Založila in izdala Ig. pl. Kleinmayer in Fed. Bamberg, Ljubljana 1921. V tej knjigi skuša avtor, da reši temeljno vprašanje, ki se tiče notranjega ustroja vsega, kar naj zasluži ime »predmeta«. Njegova raziskovalna pot ga vede pri tem k podrobnemu raziskovanju najraznejših filozofskih vprašanj, malone vseh filozofskih disciplin od splošnega vedstva do specialne spoznavne teorije, od psihologije do etike, estetike in metafizike. Glavno težnjo knjige pa tvorijo podrobna psihološka in analitična izvajanja, ki vedejo avtorja končno tudi do točne in trajne definicije tega, kar tolikokrat dnevno tako izgovarjamo in kar spada vendar, če so naj tudi teoretično ostro določil, med najtežje in najsubtilnejše pojave, to je »predmeta«. S svojimi definicijami tega pojma si odpira tako avtor pot, ki mu bo omogočila, da bo v prihodnji knjigi svojega »Sistema« lahko postal splošen in podoben obrob celokupne filozofije kot organskega sestava lastnih disciplin, ki jim gre popolna enakopravnost v sestavi vseh znanosti. Ker skuša avtor svoje rezultate tudi negativno pojasniti s tem, da navaja najraznejša nasprotna mnenja, bo imelo delo poleg čisto znanstvenega tudi naučno informativni pomen. Namečeno je v prvi vrsti avtorjevim slušateljem, bo pa služila tudi onim, ki se sicer hočejo kolikor toliko pogledati v sodobna filozofska vprašanja. Da more to, tako obsežno, na tri knjige zasnovano znanstveno delo iziti, gre glavna zasluga založništvu, ki se tudi v sedanjih, baš za izdajanje takih znanstvenih del neugodnih razmerah ni ustrašilo velikanskih stroškov, zvešanih s izdajo takšnega dela, temveč s zahvale vredno poštvovalnostjo omogočilo avtorju, da stopi s svojimi idejami na dan tudi v široki slovi in jugoslovanski javnosti. Z osirom na to dejstvo se tudi navedena cena knjige ne more šteti nikomur previsoka.

— Križna Miroslav: Hrvatska rapsozija. Izdaje Nove Evrope v Zagrebu. Str. 157. Vsebinsko: Hrvatska rapsozija. — Smrt Franje Kadavara. — Veliki meštar svijeta hula. Vvod napisal Laza Popović, ki pravi, da vidi v Križu velik talent, najmočnejši in najkrajnejši pesnik hrvatski, pesnik hrvatskega naroda. življenja, nov, čuden, osamljen, brez prednikov in naslednikov, spontan in originalen, istinit, globok in jak, že ne razviti, jugoslovanski kmet po možganih, a po srcu gospod. Knjiga je izšla v cirilici.

— »Umetnost«, almanah za slikarstvo, grafiko in skulpturo, sv. IV. Izdaja sekcija jugoslovanskih slikarstva in grafika v klubu hrvatskih književnikov v Oslježu. Zagreb - Ljubljana 1921. Naš Almanah istupa s četrtim averskom kao prvi dve vrsti in Jugoslaviji v kojem su se okupili Srbi, Hrvati i Sloveni u zajedničkom radu na polju lipe umjetnosti. U ovoj svesci se odazvao i lijep broj čeških saradnika i stručnjaka, koji će s nama stalno raditi. Almanah izlazi 10. decembra 1921 sa ovim nadpisom: Takat. Milenko D. Gjuric (Zagreb): Stari naši graficari i bilježnici kao zasluge jugoslovanske

misli. — Karel Wellner (Plzen): O impresionizmu. — Alois Chvala: O tehnici sitne grafike. — Václav Rudi (Ml. Boleslav): Črtani Ex Libris. — Arout: Pregled umetniških izložbi u Jugoslaviji. — St. Strahinč (Osijek): Bibliofili. — Priloz. Biografiko bilješke. Vijesti. — Reprodukcijske. Mirko Rački: Kosovka Djevojačka. Jugovića majka (ulje). — Milovil Krušlin: Sa otoka Krka (crtež). — Jose Bužan: Ciganska madona, Vračara (ulje). — Beraković Dragan: Autoportret (akvarel). — Viktor Šipek: Zagrebačko predgrađe, Iz zagorja (akvarel). — Marko Rašica: Posljednja večera (ulje). — Smrekar H.: Bakropia. — M. D. Gjuric: Ljevaonica zvona u Zagrebu, Portal stare kuće (akvarel). — Prof. Ivan Tišov: Crteži akta. — Dragan Renarić: Grad Osljež (bakropia). — Prof. Saša Santel: Kovaci (ulje). — Gabriel Jurkić: Iz Bosne (ulje). — Originalne litografije. Prof. Djordje Čutuković: Motivi s Korzika. Studija. — Lj. Šupuk: Starica. — Originalni drvozeči. Prof. Saša Santel: Iz ciklusa slovenski glazbenici. — Božidar Jakac: Ex libris. — Oto Antonini: Ilustracija. — M. D. Gjuric: Iz ciklusa »Rade«. — Skulptura. Martin Davorin: Holko: Fortret (bronce). — F. Skarpa: Izgubljeni sin (mramor). — Milenko D. Gjuric: J. Runjaninu (sadrž). — R. Freis: Bethoven, Portrait (sadrž). — Julie Čikoš: Majka (sadrž). — Jovan Pešić: Kroz Albaniju, Crnogorka (sadrž). — Ex Libris. Ivan Roch (1 kom.). — Božidar Jakac (2 k.). — Umjetni obrt. Prof. Marko Rašica: Čuvari blaga (majd.). Cijena u predložbi 60 kruna po svesku. Prodajna cijena 80 kruna. Otprema i poština 10 kruna više. Narudžbe treba slati na upravo Umetnosti, Zagreb, Mazarinčev trg 13.

— Drama. Uprava Narodnega gledališča v Mariboru je začela izdajati gledališki list »Dremec«, ki prinaša poleg tekočnega gledališkega repertoarja tudi strokovne članke o umetnosti, biografije itd. Sodevanje je objavilo več priznanih umetnikov in pisateljev. »Dremec« izhaja vsakih 14 dni pričene s 8. nov. 1921. Posamezna številka stane 2 in pol dinarja. Naroba se pri upravi Narodnega gledališča v Mariboru. V 1. št. so članki: Naša pot. — Striček Vanja. — Alois Jirasek kot dramatik. — Henrik Ibsen. — Strindberg. — Vzgljotitelj Lanovec. — Favn. — Beleške. — List pišejo: Mih. Skrbinašek, S. Škerl in dr. Iv. Lah.

— Šentjakovski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ulica 27. I. V četrtek na praznik ob 8. zvečer se ponovno Baluckega veseliga »Težke ribe«. — Obilnica Cankarjeve smrti se praznuje 11. decembra ob 8. zvečer s spominskim govorom o življenju in delovanju našega duševnega velikana, z recitacijami in deklamacijami ter alegorijo Cankarjevih del. Vstopnina prost. — 17. in 18. decembra ob 8. zvečer se uprizori Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi«.

— Dramska sekcija »Preporoda« v Ljubljani gostuje v četrtek, dne 8. t. m. v »Sokolskem domu« na Viču z veseligr v štirih dejanjih. . . ulica št. 15 . . . katero je omenjena sekcija že na svoji počitniški turneji po Sloveniji in Hrvatski uprizorila z dobrim uspehom v Ptuj in Varaždinu. Dijaštvo in dijaštvo naklonjeno občinstvo se v ljudno vabi k predstavi. Začetek točno ob pol 2. zvečer. — Odbor. — »Lisinski« v Beogradu. Iz Beograda javljajo: V nedeljo 4. t. m. je došlo v Beograd pevsko društvo »Lisinski«, ki je priredilo zvečer koncert v dvorani Kasino. Lisinski priredi koncerte tudi v Skoplju, Nišu in Zemunu. — Ruske muzikalijske. Ruski narodni in drugi napravi: izdanje »Sjavnarja« lire (Milan Ananin in drug, Krško), v originalnem ruskem jeziku, s besedilom v latinici, so vrlo objavljeni, posebno okusno izdelani in jako poceni. Prodajajo se v knjižarni I. Schwentner, Ljubljana, Vilko Weixel, Maribor, in Gorica in Leskovsek, Celje. Cena 10 kron.

Dopisi.

— Praznik ujedinjenja na Bledu. Pišejo nam: Blejci smo leba s veliko hvaležnostjo praznovali spominski dan našega ujedinjenja. Trgovine in obrati so bili zaprti, raz hise zavednih Jugoslovenov pa so visele narodne trobojnice. Zvečer sta priredila »Sokole« in »Bratno društvo« skupen spominski večer z bogatim vzporedom. Proslavo je otvoril g. dvorni svetnik dr. Ferjančič s lepim govorom, v katerem je pojasnil pomen narodnega praznika, se spominjal velikih žrtov bratov Šrbov, naših velikih kulturnih in političnih mož ter naših rod tujim jarmom trpežnih bratov, katerim je želel v imenu nas vseh okrajšnje osvobojenje v veliki svobodni Jugoslaviji. Po končanem govoru je ljudstvo pozdravilo s trktratinami prirečim »Živio« našega narodnega kralja Aleksandra, mečani zbor pod vodstvom g. učitelja Gradnika pa je zapel našo himno »Bože pravde«. Dvanajsetna deklica iz sokolskega narasčaja je deklamirala pesem »Mi vatajemo in vas je strah«. Pri proslavi je sodeloval tudi salonski kvartet moškega pevakega zbora in tamburaški zbor »Sokolec«. Številno občinstvo se je po končanem vpredu razšlo z željo, da bi naši napredni krogi še večkrat priredili take narodne in resne večere. — Čemu to? Iz Mozirja nam pišejo: Dne 29. novembra ob 5. imel je odbor trške občine Mozirje javno sejo. Na dnevnem redu sta bili dve zelo važni točki in sicer preračuna za leto 1922. ter prodaja neke parcele mozirskemu

Sokolu za stavbo Sokolskega doma v Mozirju. Kakor že večkrat, se tudi sedaj niso udeležili seje odborniki: Matija Gorčar, Martin Schuster, Anton Delja, Anton Milava, Jozef Kostanjek ter Jozef Matjaž ter s tem preprečili sklep za sejo. Ali so ti gospodi naprotniki Sokola? Ne moremo verjeti! — Iz Metlike nam pišejo: Dne 26. novembra t. l. je tu umrl po dolgi, mučni bolezni, višji pisarniški oficijal Jozef Mechora. Bil je marljiv uradnik, zabaven družabnik, strasten levec, zvest prijatelj, politično in narodno pa trd, kakor skala. Kako je bil človek, pokazal je njegov pogreb; pevski zbor Sokola mu je zapel ganljivi žalostinki, ob grobu se je pa v imenu vseh poslavljal sodni predstojnik gospod dr. Širko.

— Narodna šitalnica v Dravogradu. Pišejo nam: Po dolgi zasanosti je narodna šitalnica v Dravogradu sklicala dne 27. novembra svoj občni zbor. Na obnem zboru se je čitalnica popolnoma obnovila. Za predsednika je bil izvoljen poštar iz Meža g. Anbn Glo-govšek. Upamo, da bo novi odbor odpravil vse nedostatke in razširil to preprosto društvo na naši meji med se nezavednim ljudstvom.

Izpred sodišča.

— Obsojen nemčurski predrznež. Izmed mariborskih Nemcev, ki se še zdaj nočejo udati novim razmeram, je najbolj znan in pronosiran Josip Neger, lastnik male kavarne na Glavnem trgu. Toliko se je že apelliralo na naše oblasti, da naj nastopijo proti huiškaču, toda vse zaman. Neger izliva v svojem lokalni dalje. To pot ga je vendar doletela ponižna kazen. Na Vido-vo je prišla k njemu slovenska deputacija, ki je zahtevala, da razobesi našo zastavo. Predrznež je deputacijo solihurill: »Der jugoslawische Staat soll mir zuerst die Fahne zuruckgeben, die mir die Polizei aus dem Kasten gestohlen hat.« Državna policija mu je namreč svoičas konfiscirala frankfurterico. Radi te predrznosti se je Neger moral v petek zagovarjati pred kazenskimi senatom, kjer je bil obsojen na 600 K globe. Hotel je za sprejem kazni »Bedenkreite«, toda ker je imel tudi javni obtožitelj »Bedenken« radi prenizke kazni, se je takoj izjavil, da kazen sprejme. Koliko časa še bodo naše oblasti v Mariboru trele take predrzneže v javnih lokalih?

Društvene vesti.

— Občni zbor društva geometrov kraljevine SHS v Ljubljani se vrši dne 17. decembra 1921 ob 5. popoldne v posvetovalnici magistrata v Ljubljani. — Sestanek »Slov. zdr. društva« v Ljubljani se vrši v petek, dne 9. decembra t. l. ob pol 5. pop. na dermatološnem oddelku bolnice v Ljubljani. Razgovor radi pogodbe z zavarovalnicami. Zadeva je zelo važna tudi za kolege na deželi. Odbor. — Zensko telovadno društvo v Ljubljani je pripravilo v nedeljo popoldne otatrškim točajem telovadnega in plezanega odseka na Mladiki intinimo Miklavžev prireditve, ki je prav lepo uspeša. S prireditvijo, priprosto in dnevno primerno dobro naštrudano »enodejanko« prof. dr. Lahove se je ob igranju lepih glasbenih točk pripravilo nestrnu otročičke na prihod Miklavža, ki je nastopil s sijanim spremstvom v krogu nebeških krilatcev. Obdaril je navzočo deo, okreal ali pohvalil vsakega posameznega po njega zaslugi. Po obdaritvi otrok se je poslovil s krasnim govorom od svojih mladičkov, katerih obrazki so šareli od veselja in zadovoljstva. Tudi njih starši so se radovali z njimi. Med vsemi navzočimi je vladala splošna zadovoljnost.

— Pripravljalni odbor krojaških mojstrov opozarja na ustanovni občni zbor Udruženja samostojne obrti oblačilne stroke za Slovenijo v Ljubljani, ki se vrši 11. decembra t. l. ob pol 10. popoldne v dvorani hotela »Lloyd«. K udeležbi se vabijo vsi g. krojaški mojstri in mojstrice, ki se za zadevo zanimajo. — Železničarjem. Koalicija strokovnih železničarskih organizacij Kraljevine SHS sklicuje javen železničarski shod v veliki dvorani hotela Union dne 9. t. m. ob 19.30 (1/28 zvečer). Dnevni red: Poročilo delegatov vrhovnega odbora Koalicije o podvzetih korakih v Beogradu. Železničarji! Vaša dolžnost je, da se shoda točno in polnoštevilno udeležite. Vodstvo koalicije. — Dramska sekcija »Preporoda« iz Ljubljane vprizori na praznik 8. decembra t. l. ob pol 8. zvečer v Sokolskem domu na Viču burko »Ulica št. 15«. — Akad. društvo »Triglava« v Zagrebu. V soboto, dne 10. t. m. se vrši v društvenih prostorih (Duga ulica 83/II. kat) II. redni občni zbor akad. društva »Triglava« s običajnim dnevnim redom. Na občni zbor so vabljeni tudi g. starejšine, kakor tudi po njih uvedeni gosti.

— Moška podružnica CMD v Novem mestu uprizori gledališko igr »Rodoljub iz Amerike« dne 7. decembra ob 20. in 21. nov. 8. decembra ob 16. v Narodnem domu v Novem mestu. Sprito prevažnega narodnega namena se pričakuje obilen poset tudi iz okolice, zlasti ker obeta silna veselolra (noviteta, spisal R. Dobovšek) s bujno žalo in napetimi zapletji ter mikalno vpletenim melodioznim petjem (glasbeni C. Pregelj) obile na prijetnejše zabave. Igrale priobljeni novomeški diletanti pod iskrenim vodstvom g. učitelja V. Pirnata. V Mariboru in Celju je bila igra sprejeta z navdušenim odobravanjem v ponovno polno zasedenem gledališču. Cene sedežem: I. 4 D., II. 3 D., III. 2 D., stojalice 1 dinar.

Najnovejša poročila.

Sporazum z Irsko.

—d London, 6. decembra. Lord Birkenhead je danes v govoru naznačil podrobnosti dogovora s sinfajnovci. Glavni pogoji ureditve tega vprašanja so nastopni: Z malim pridržkom dobi Irsko isti položaj, kakor Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Južna Afrika. Imenovala se bo »Svobodna irska država«. Poizkusilo se bo urediti Irsko na isti podlagi, ki se je z uspehom uvedla v Južni Africi. Zastopniki sinfajnovcev so pripravili, sporočiti irskemu parlamentu, da novostanovljena svobodna irska država ne sklene pogodbe s britsko državo, temveč da vstopi v britsko državo. Zvestoba svobodne irske države napram britski državi skupnosti in kralju Juri se bo lasno in nedvoumno izražala v ustavi irske države. V finančnih vprašanjih ima južniirski parlament vodstvo. Irsko bo prevzela gotov del nacionalnih dolgov ter vojnih izdatkov. Ta znesek bo določil razsodnik. Ako hoče Ulster po enem mesecu po sprejetju zakona obdržati svoja desedana pooblastila, jih lahko ohdrži. Ako hoče Ulster obdržati svoje zastopstvo v angleški spodnji zbornici, se bo ta sklep spoštoval.

SPORAZUM GLAVNE NAŠE VOJNE ODŠKODNINE.

—d Beograd, 6. dec. Belgijka vlada je sprejela sporazum, sklenjen med Anglijo, Francijo in našo vlado glede odšodnega razmerja pri plačevanju vojne odškodnine naši državi.

PROGRAM SESTANKA DR. BENES - SCHOBOR.

— Dunaj, 7. decembra. (Izvirno) Za bodoči, v najkrajšem času se vršči politični sestanek dr. Benesa z avstrijskim državnim kancelarjem dr. Schobrom je sestavljen sledeči program: Na sestanku pridejo v razpravo razna državna, gospodarska in trgovska vprašanja. 1. Trgovinska pogodba z dne 4. maja 1921. 2. Določitev raznih vozni in eksportnih tarifov. 3. Določitev železniških in tranzitnih tarifov. 4. Ureditve transporta premo-ga, in 5. druga obe državi na gospodarskem polju zadevala vprašanja.

—d Dunaj, 6. decembra. Kakor poročajo večerni listi, bo sestanek dr. Hainisch, dr. Masaryka, dr. Benesa in dr. Schobra prejkone že pred Božičem.

NA DUNAJU ARETIRANI JUGOSLOVENSKI KOMUNISTI IZPUŠČENI.

— Dunaj, 7. decembra. (Izvirno) Pred meseci na Dunaju aretirani jugoslovanski komunisti Cekić, Pavle Pavlovič in Matuzović so bili včeraj izpuščeni iz zaporov deželne sodišča. Vsi trije so priredili večednevo gladovno stavko. Pavlovič je postal vsled gladovanja tako slab, da so ga morali prenesti v bolnišnico, kjer so ga umetno hranili. Njih somišljeniki in prijatelji so položili zanje pri drž. pravdnikstvu zahtevano kavcijo v znesku 2 in pol milijona avstrijskih kron.

NOVA ČETVEROZVEZA.

— Paris, 6. decembra. »United Express« poroča, da obsega novi ameriško - angleško - japonsko - francoski dogovor dva glavna dela. Najprvo veže dogovor signaturne sile, da vzdrže s vsemi sredstvi mir na Tihem oceanu in da se to toliko lažje doseže, so se obvezale, da ne utrde svojih mornariških baz. Ni bilo pa sporočeno, kakaj je bila Francija prirečena v zvezo. Sedi se, da so francoski delegatje bres pridržka soglašali z vsemi pogoji. Ba-je se tudi kitajska delegacija v Washingtonu, da bi bila sprejeta v zvezo tudi kitajska država.

Washingtonska konferenca

—d Rim, 6. dec. Na washingtonski konferenci je Japonska sprejela predlog Hughesa glede mornarice. »United Press« potrjuje abolicijo angleško-japonske zveze ter sporazum med Anglijo, Zedinjenimi državami, Francijo in Japonsko. Hughes bo zahteval formalno obveznost od posameznih držav, da bodo spoštovale teritorialno integriteto uprave v Rusiji. Komitaja za Daljni vzhod je sprejela izjavo Vitanijsa, da je Francija pripravljena izročiti Kitajski Santung.

STAVKA TELEFONSKIH MEHANIČAROV NA DUNAJU.

—d Dunaj, 6. dec. Danes ob 9.30 so jeli stavkati dunajski telefonski mehaniki po številu kakih 600, vsled nezadovoljstva poteka pogajanj z državnim upravo radi zvišanja gotovih postarinskih pristojbin in so izločili akumulatorje, tako da je bil ves telefonski promet ukinjen. Vsed tega se je moral omejiti tudi brzojavni promet pri brzojavni centrali. Vse druge skupine brzojavnih in telefonskih nameščencev se stavki niso pridružile. Ob 19. je bila stavka končana.

NASTOP ZDRAVNIKOV PROTI TELEF. STAVKI.

— Dunaj, 7. decembra. (Izvirno) Včeraj skoro ves dan so na Dunaju v telefonski centrali stavkali telefonski mehaniki. Tel. promet je

bil popolnoma ukinjen. Rešilne postaje niso moge funkcionirati. Društvo zdravnikov je vsled tega sklenilo, da bo v slučaju, če se ponovi stavka v telefonskem prometu, odreklo vsako pomoč telefonskim uslužbencem in njih rodbinam.

ZA PLEBISCIT V SOPRONJU.

— Dunaj, 7. decembra. (Izvirno) V Soproni je včeraj dospel en bataljon italijanskega vojaštva z Gorenje Šlezije. Bataljon je dolžen za vzdrževanje javnega reda in miru povodom plebiscita. Na Koroškem poslujoči »Heimatsdienst« organizira tudi plebiscit v Sopronju.

STAVKA KOVINARJEV V JULIJSKI BENEČIJI KONČANA.

—d Rim, 6. dec. Med kovinarji in delodajalci v Julijski Benečiji sklenjeni kolektivni dogovor, ki velja do konca maja, vzpostavi zopet šestdnevno delo na teden in znižuje dragojnske doklade. Delodajalci osnujajo skladišča živil, ki bodo oddajala delavcem živila po nižanjih cenah. Oba dela bosta plačevala prispevke za zaklad brezposelnih. Tudi v Livornu se je končala stavka kovinskih delavcev, ki je trajala dva meseca, z dogovorom, po katerem se znižajo mezde delavcev za 10%.

RIMSKE PARLAMENT.

—d Rim, 6. dec. Parlament je odgodil v soboto glasovanje o notranji politiki na tork radi incidenta, ki ga je izzvala prisotnost poslanca Missalana, kor ni bilo zaradi odhoda vseh poslancev konstitucionalne skupine zadostnega števila za nadaljnje delo.

PODROBNOSTI O ŠKODI NA DUNAJU.

— Dunaj, 6. decembra. Bilanca nemirov 1. t. m. je zelo žalostna. Oplenjenih je bilo 174 lokalov. V hotelu Bristol so demonstrantje oropali goste za razne stvari in denar v znesku 50 milijonov. Škoda v tem hotelu vsled opustošenja znaša okoli 100 milijonov. V kazini Schwarzenberg računajo vopostavitvene stroške na 80 milijonov, v delavnicah Argenter je bilo oropane srebra za 160 milijonov, plenitve pri Bitmannu, Salamandru, Portois in Fix, znašajo okoli 250 milijonov. V notranjem mestu je bilo razbitih oken za vrednost 350 milijonov. Škoda v predmestjih se ceni na 90 milijonov. Splošna škoda je nad 1200 milijonov.

ZITA PRIDE V SVICO.

—d Bern, 6. dec. Zvezni svet je sklenil, dovoliti bivši cesarici Ziti kot materi bolnega otroka prihod v Svico s pogojem, da mora takoj, ko bo izvršena operacija in bo odstranjena nevarnost, deželo zopet zapustiti.

VELIKANSKA SPEKULATIVNA IZGUBA.

—d Berlin, 6. dec. Pri monarkski podružnici »Pfalzische Bank« v Ludwigshafnu so neodgovorni manipulacije v poslovanju z devizami povzročile izgubo 840 milijonov mark. Akcijski kapital in rezerve zavoda so izgubljene. S pomočjo zavodov »Rheinische Kreditbank« in »Deutsche Bank« so preprečene izgube klijentele zavoda »Pfalzische Bank«.

BORZE.

— Zagreb, 7. decembra. (Izv.) Zaključek Davize: Curih —, —, —, Pariz 20.50, 20.75, Berlin 125.—, 133.—, London 1115.—, 1120.—, Dunaj 3.60, 3.75, Italija 11.75, 11.76. Valute: dolar 268.—, 271.—, lira —, 11.50.

— Trst, 6. decembra. Zagreb 8.65, Berlin 10.65, Pariz 174.75, London 94.80, New York 23.40, Curih 453.—.

— Praga, 6. decembra. Zagreb 32.90, Dunaj 1.24, Berlin 39.75, Curih 17.60, London 371.—, New York 91.50.

— Pariz, 6. decembra. Berlin 6.25, Praga 15.—, London 54.08, New York 13.30, Curih 236.75.

— Berlin, 6. decembra. Zagreb 85.—, Dunaj 7.50, Pariz 252.—, Curih 439.25.

— Budimpešta, 6. decembra. Zagreb 295.—, Dunaj 11.—, Praga 905.—, Curih 158.25.

Poizvedbe.

— Išketa se potomci po Šimnu Gri-viču, Edvardu Matazežu in Mariji Zimma, katera trojica je živila za časa svetovne vojne v Egiptu. Potomci naj blagovolijo svoje naslove naznaniti trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

— Našla se je ženska ura v tolovadnici v Narodnem domu. Izgubitelj naj se zgasi v upravi »Slov. Naroda«.

— Dočelni gospod, ki je vzel v nedeljo zvečer v gostilni pri Figovcu ružavo usnjato torbico za akte, je znan in je naj takoj tja nazaj pošlje, sicer se cela stvar ovadi policiji.

Kaj je Elsfarid — to se ma! Lekarnar Feller — Sim. 'ca.

Glavni urednik: Rasto Pustoslavsek. Odgovorni urednik: Ivan Podražaj.

Popoldansko službo

18.00 uradnik in dober risar.
Ponudbe pod „Risar 8716“ na upravo
Slov. Naroda. 8716

Sobo

s hrano ali brez nje pri boljši rodbini
v sredini mesta 18.00 soliden go-pod
Naslov pove upravo Slov. Nar. 8599

Soba.

Akademik višjega semestra 18.00 pri-
jazno sobico v mestu ali okolici, takoj
ali s 1. januarjem. Event. daje instruk-
cije do III. srednj. šol. razr. Ponudbe do
ponedeljka pod „Prijazna soba 8768“
na upravo Slov. Naroda. 8768

Za gospodinjo

bi bila žena, ako bi lahko imela tri-
letnega dečka pri sebi. Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 8766

Proda se

dobro ohranjena nat. registrirana
biagajna. Naslov pove upravo Slov.
Naroda. 8661

Na prodaj

hiša, enonadstropna, pripravna za trgo-
vino ali obrt, z njivo, v Višnji gori. Po-
jasniti: M. Švajgar, Dravje 74, p.
Št. Vid nad Ljubljano. 8767

Kakršen gospod, tak sluga.

Velezanimiva burka iz vojaškega življenja.
Vprizarja se z velikim uspehom na številnih odrih.
Cena K 9.

Dobl se v Narodni knjigarni v Ljubljani, Prešernova ul. št. 7.

Društvo nižjih mestnih uslužbenecov naznanja
tužno vest, da je njega zvesti član, gospod

Josip Novak

magistratni sluga

dne 6. decembra 1921 ob 1/2 11. dopoldne po dolgi in mučni
bolezni mirno preminul.

Pogreb nepozabnega člana se vrši dne 8. decembra 1921 ob
1/2 2. popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta št. 39 na pokop-
ališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1921.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja povodom
smrti moje srčno ljubljene ženske, za poklonjeno cve-
tje, za tolažbe polne žalostinke ter za mnogobrojne
spremljevalce na zadnji poti predrage rajnice se sem po-
tom vsem najsrčneje zahvaljujem.

Josip Lovša.

Brez posebnega obvestila.

Brez posebnega obvestila.

Potrjim srcem naznanjano vsem sorodnikom prijateljem in
znancem tužno vest, da je naš srčno ljubljani soprog, skrbni oče,
stari oče, stric in tast, gospod

Janez Čizman

posestnik

včeraj dne 6. decembra 1921 ob 8. uri zvečer v 77 letu starosti
nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek, dne 8. de-
cembra 1921 ob pol 4 pop. iz hiše žalosti Veliki štraden št. 12
na pokopališče k Sv. Križu.

Priporočamo ga v pobožno molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1921.

Zahvala ostali.

Potrjim neizmerne žalosti naznanjamo vsem so-
rodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nadvse
srčno ljubljani nepozabni in vzorni soprog in oče,
starec in svak, gospod

Josip Novak

magistratni uslužbenec

danes po dolgem, mukepolnem trpljenju v 71 letu
svoje starosti, previden s tolažili sv. vere, nas za vedno
zapustil in se preselil Bogu vdan v večnost.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek
ob 1/2 2. pop. iz hiše žalosti, Sv. Petra c. 39, na pokop-
ališče k Sv. Križu.

Priporočamo ga v molitev in blag spomin!

V Ljubljani, dne 7. decembra 1921.

Marija Novak roj. Velkavrh, soproga; — Regina
Novak, hči.

Pozor, smučarji!

Naznanjam, da izdelujem smučal po
naročilu in sprejemam popravila. Jožef
Peterson, kolarstvo, Koseze pri Ljub-
ljani. 8739

Trgovci! Tovarnarji!

Provizirski potnik, ki potuje po vsej
Sloveniji, želi proti proviziji vzeti s
seboj še nekaj dobro ladih predmetov
domaćega proizvoda. Prevzame zastop-
stvo za vino. Ponudbe pod „Velik uspeh
8782“ na upravo Slov. Nar. 8782

Proda se

gostilniški inventar: kozarci, stek-
lenice, krogle za balin, velik gram-
lon s ploščami itd. Hradskega vas 76-

Profesorica Glasbene Matice

želi privatno poučevati klavir. Začet-
nike in mlajše učence poučuje po naj-
novejši metodi. Ponudbe pod šifro „123-
8623“ na upravo Slov. Naroda. 8623

Sukanec

„Moderc“ št. 30, 36, 40, črn, in
št. 24, 30, 36, 40, 50, bel, na
zalogi. Osvald Debelo, Ljub-
ljana, Sv. Jakoba trg 9. 8728

Najboljša

Ljutomerska vina

ima v zalogi trdka LOVRO PE-
TOVAR, Ivanjcevec, katere ima
lastno vinograde v Jeruzalemu.

Proda se dynamo

A. E. G., 150 volt, 0-7 HP, vrtil-
nega toka 960, nadalje 1 motorno
kolo 3 HP „znamke „Wanderer“.
Kupi se velika težavna peš.
Stadler, Ljubljana, Sodna ul. 11.

**Več samostojnih
mizarjev in stolarijev**

srečujejo tovarna stolar in les-
nih izdelkov. Stanovanje v hiši.
Vpraša se od 12. do 13. pri Jos. Stadler.
Ljubljana, Sodna ulica 11. 8656

**Več
krojaških pomočnikov**

krojaških in vestnih delavcev za delo v
ovarni se sprejme takoj. Samo-
stojni dobi proti garanciji delo na dom.
Stalno delo zagotovljeno. Vpraša se:
Emonska cesta 8, v pisarni. 8579

**Koniske
odeje**

in fine volnene odeje v največji
izbiri po tovarniških cenah pri
M. Bauer, Zagreb

Iliza 39.

Tekstilno blago na debelo. Odeje
za zorce pošiljam brzo vzorno na
ogled. 6616

Samo za preprodajalce.

Potrebnost 8788

2 trgovska pomočnika

orvarstvi moči, zmogla manufakture.
železnice in špecerije. Ponudniki naj
vpošiljajo z očitnimi tudi spricavali in
navedbo reference. Vstop eden takoj
dne 1. jan. 1922. Tudi se sprejme z
slim datumom trgovski vajenec
iz poštene hiše ter blagajničarka,
katere mora imeti trgovski tečaj. — Ve-
letrgovina Ludovik Kuharič, Ormož.

**Upravitelja
tiskarne**

večjege kalkulacije, papirne stro-
ke in tiskarske tehnike, sprejme
pod ugodnimi življenjskimi pogoji
neka hrvatska tiskarna v večjem
mestu Bosne. Ponudbe z natan-
čno navedbo dosedanjega služ-
bovanja in zahtevkov pod šifro
„Upravitelj tiskarne 8743“ na
upravo Slov. Naroda. 8743

Franjske tovarne železne,
ključavničarske in kovinske
rebo „Titan“ d. d. Kamnik
pri Ljubljani, 18.00

strokovno povsem dobro izveščanega
in zanesljivega

ključavničarskega
mojstra

za mesto

delovodje

in več dobro kvalificiranih
ključavničarjev za

orodje.

Trstje za strope izdeluje in prodaja
na debelo in drobno m² po K 3.50 pri
večjih naročilih znaten popust. Steiner
Anton, Ljubljana, Jeranova ul. 13 Trstje.

Priden hlapet

za domačo de la se 18.00. Ponudbe na
M. baron Zola jun., Bido pri Kranju.

Pes

dobro čval in brakar se prod. Fi-
gar, Novo mesto, Smihel št. 35.
8776

Elegantno meblirana soba

z električno razsvetljavo se odda ta-
koj solidnemu gospodu. Ponudbe pod
„Solidnost 8775“ na upravo Sl. Nar.

Prodajalka

modne trgovine, boljše moč, 18.00 pri-
merne službe. Naslov takoj. Po-
udbe pod „Prodajalka 8712“ na upravo
Slov. Naroda. 8712

**Proda se okoli 500 kg
sladkega sena**

za govedo. Poizve se pri Joško Pol-
še, Ljubljana, Reber 15. 8721

Krompir

za krmilo se razprodaja tudi v malih
količinah po 370 K na Vitiči 5. 8551

Najboljše okrepcujoče in diet-
etično
sredstvo za odrasle in otroke je
žel-znato vino lekarnarja G. Ficeolija
v Ljubljani. 1 6

Mesečno sobe

18.00 za takoj ali januar profesor. Po-
udbe pod „Januar 8724“ na upravištvu
Slov. Naroda. 8724

Ribolov

Graščina Brljanj bo lastni ribolov reke
Save, desno obrežje, od Trbovelj do Ra-
dec, v nedeljo 18. dec. 1921 ob 1. ur
popoldan v gostilni g. Ivančiča na Zida-
nem mostu potom dazbe za leto 1922
v zakup oddala. 8642

Visoka najemnina.

Doktor išče s 1. jan. ali prej me-
blirano sobo s posebnim vvhodom
proti visoki najemnini. Cenjene ponud-
be pod „Doktor/8654“ na uprav. Slov.
Naroda. 8654

**Stalobene parcele
na prodaj!**

Natančneje podatke daje: Gradbeno
podjetje G. Tönnies družba z
o. z., Gajeva ulica, pisarna poleg
zgradbe palače Ljubljanske kreditne
banke. 8302

Lovci!

Svež strilek je dospel. Proti obla-
stvenemu dovoljenju se razprodaja dnev-
no. Džogelja Adria, Ljubljana. 8618

**Knjigotržnega
pomočnika**

starejšo, zanesljivo moč, in go-
spodstvo, z večletno prakso v
knjigotržstvu, sprejme knjigarna
L. Schwentner v Ljubljani.

**Vizitke, kuverte in pisemski
papir s firmo kakor usako-
:: vrsne druge tiskovine ::
izvršnje točno****„Narodna tiskarna“.**

Naročila sprejema tudi „Narodna knjigarna“.

Prometni zavod za premož d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premo-
govnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska

podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo

vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOŽ d. d. Ljubljana, Nunska ulica 19.

Kupi se parni kotel

male oblike, dobro ohranjen. Ponudbe
na kartonažno tovarno Bonač, Ljub-
ljana. 8793

Proda se po ceni

čisto nova velika obelja, z dvojnimi
hlačami, potovalni velik urniat k več
in zimski suknja, še vse v zelo dobrem
stanu. Poizve se v trafiki na Blei-
weisovi cesti vogal Nunske ulice
v hiši gostilne Bevc. 8696

Moko

nfečno ima v zalogi trdka Kmet &
Ko. Gospodstva cesta 8. Zahtevajte
ponudbe! 8789

Spedijska firma

Ludovik Ševar,
v.d. za Rakeku izvršuje točno in najhit-
reje vse v to stroko spadajoče posle,
tudi oskrbovanje. 2535

Išče se

stanovanjska soba (upravljalna) po mož-
nosti v bližini Narodnega doma. Ponud-
be pod „Narodni dom“ na upravo Slov.
Naroda. 8770

Lepe sanke in kočijo

proda po nizki cen. J. Kralj, Že-
lezniški. 8784

Boljša kuharica
zmogla poleg kuhanja tudi šivanja, se
18.00. Ponudbe na M. baron Zola jun.,
Bido pri Kranju. 8751

V najem se vzame

malna parcela za 5-10 let, najraje na
dvorišču ali vrtu s pristim vvhodom.
Ponudbe pod „V mestu 8780“ na upravo
Slov. Naroda. 8780

**Praktikanta
(praktikantinja)**

za knjigovodstvo 18.00 večje ind. pod-
jetje v Ljubljani. Ponudbe pod knjigo-
vodstvo 8786 na upravo Slov. Nar.

**Kupi se svetlobavzni
aparati**

v poslovnem stanju ali tudi
brez šipe. Ponudbe s ceno
in velikostjo prosim pod „Aparat 8779“
na upravo Slov. Naroda. 8779

Kupi se:

planino,
2 boljše gostil,
berda,
ženski šivalni stroj.
Ponudba: Fr. Zajec, Zg. Šiška 105

Ključavničarstva učil

bi se rad 15 leten deček iz boljše
kmetijske družine. Najraje pri mojstru
kjer bi imel tudi hrano in stanovanje.
Naslov v upravi Slov. Naroda. 8777

Išče se stanovanje

z dobro hrano za dve dijakinji, samo
pri boljši rodbini. Ponudbe pod „Snaga
in red 8805“ na upravo Slovenskega
Naroda. 8806

Spretna strojna pletilka

kot prva sila se 18.00. Ponudbe
pod „V. O. 204-8805“ na upravištvu
Slov. Naroda. 8805

Hišico

z vrhom kupim na deželi. Ponud-
be z navedbo cene pod „Hišica 8791“
na upravo Slov. Naroda. 8791

Trgovski pomočnik

maša moč se sprejme takoj ali
do 1. januarja v trgovino manufakture
in špecerije. Anton Anderlič, Vi-
nica pri Varazdinu. 8785

Manufakturst

vsekol dobro izveščan, želi vstopiti
v večje trgovsko podjetje na debelo.
Delovni je več let kot trgovski potnik.
Ponudbe pod „Manufakturst 8786“ na
upravo Slov. Naroda. 8786

tesanega lesa

Po rečujemo vsako količino
3 1/2" 3 1/2" 4 1/2" 4 m in več
4 1/2" 5 do 8 m — 4 1/2" 7, 8, 9, 10 m
4 1/2" 9, 10, 11 m.
Deske 13, 20, 25 mm 4, 5 m. 13-32 cm.
Deske 30 i 40 mm 4-5 m. 30-32 cm št.
Ponudbe z izvedbo zaloge je poslal
firmi Brača Ivkov, Sztapár
(Bačka). 8742

Zenitna ponudba.

Vsled pomikanja znanja se želi so-
znati v svojo prireditelje 32 leten soli-
den, naobraten, dobroščen gospod z
20-30 letno go-pod čna ali v živo brez
otrok, ki bi imela gostino ali kako dru-
ga podjetje. Ponudbe pod „Srečna ba-
jočnost 8723“ na upravo Sl. Nar. 8723

Ing. Mirko Sušteršič

Marica roj. Pollak

poročena 4. decembra 1921.

Verešmart

Kamnik

SALAMA

prve vrste
novo blago

povsem zrela
se dobi povsod

Prva hrvaška tovarna
salama, sušena mesa i
masti.

M. Gavrilović
sinovi d. d.

Petrinja.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

R. BUNC in drug

Celje - Ljubljana - Maribor.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Božične in noveletne razglednice

na debelo in drobno pri L. Pevalek, Ljubljana, Židovska ul.

Modni atelje.

Priporočam se slavemu občinstvu za izdelovanje najmodnejših in elegantnih in športnih oblek. Pridam dobro in točno postrežbo, prvovrstno delo, solidne cene. Ivan Keršič, Resljeva cesta 1/1 desno. 7144

G. F. Jurček
upravitelj glasbenih
v Ljubljani
Wallova 12.

Izvirjem uglaševanja ter popravila glasbenih in harmonijev, posebno strokovno, točno in ceno.

Okraski in svečke za božično drevo

na debelo in drobno pri L. Pevalek, Ljubljana, Židovska ul.

Preda se hiša

v mešč. Slov. Bistrica, moderno zidana, z dvema dveršinima stavbama, s tremi gospodskimi stanovanji, malim vrtom skoraj nova, za ceno 230.000 kron. Ponudba na ogledni zavod L. Sušnik, Maribor, Slovenija 15. 8602

Trgovski pomočnik

po možnosti oženjen z naravnim stvarstvom, se sprejme pri trdki Ed. Suppanz, Pristava 8611

Spretnega knjigovodja bilančnika

za americko knjigovodstvo, veččega slovenščine in nemščine, išče večje podjetje v Ljubljani. Le prvovrstne moči s la. referencami naj naslovijo svoje ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja ter zahtevkov na poštni predal št. 142 v Ljubljani. 8789

Prima mizarske smrekove deske

in drug rezan les paralelen 1/2 — 3/4 metrov, 4 — 6 metrov dolg, točno dobaven se kupi. Ponudbe na

„Agraria“

trgovaško dioniško društvo Osijek.

V trgovini Mestni trg št. 5.

O. Bernatovič

se dobe že po jako nizki ceni

moške obleke od	650 K naprej
„raglane“	1100 „
„hlače“	150 „
damske plašče od	550 „
„kostumi“	600 „
„modne obleke“	900 „
„krila“	300 „
in kožuhovina od	300 „

Ogledat se lahko pride vsak čas.

Potrebno in koristno je

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju polom kr. poštno-čekovnega urada. Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko vam je bil izplačan. Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po pošlah Vas to prosimo. Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrižajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje šel postal, ker bo mišliti, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po ofeljni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo časa, predno se odloči poslati s pet kati d. n. r. Konečno se obrnemo še na one rojake in rojakinje, ki valed malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več masecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potem naše banke. Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše gesto.

FRANK SAKSER STATE BANK
52 Cortlandt Str. et New York, N. Y.

Mast

za usnje v pločev. in lesenih škati, nudi po tovarniških cenah Oskar Dželo, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9. 8729

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovratne klobuke od 150 K naprej imam v veliki zalogi; tudi lepe velourne klobuke. Proste Garar, tovarnar v Sloveniji, pošilja Damiata. Tovarna je oddaljena 7 minut od postaje Damiata. Cene primerno nizke, postrežba točna. V popravilo se sprejemajo pri Kovčeviči i Tislar, Prečna ulica 5 na dvorcu cesar, vsako sredo, ravno tako se oddajajo enmo vasko sredo.

„Diamant“

Pozor, nekateri „DIAMANT“ tovarnice Huser & Seibitz, Dunaj - Sadlau v predvzajni kakovosti se dopolnijo pri glavnem zastopstvu za Jugoslavijo Edvard Dukanec, Zagreb, Skladnjače Strassmayrova ul. 10. 8101

Veliko izbiri

božičnih in noveletnih razglednic priporočila 8734
trdnika Iv. Bonaf, Ljubljana.

Šofer-mehaniker

automonter, sa dobrim svjedokbama, usavršen u svim mehaničkim poslovima, nastupiti može odmah. Je vženjen. Ponude molim pod „Stalen št. 715“ na upravo Slov. Naroda. 8715

Stavbeno podjetje

Al. in Val. Accetto, Ljubljana, Trnovski pristan 14.

zapisana sodna zvečenca, prevzema vsakovrstne visoke stavbe, izvršitev načrtov in proračunov, oblastveno koncesionirana posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč. 8227

Prvovrsten popolnoma samostojen korespondent

vešč slovenskega, hrvatskega in laškega jezika, se sprejme takoj v stalno službo.

Slov. gradb. družba z o. z. Ljubljana, tov. Keršič.

Ofertalna licitacija za gnoj

iz Stalne vojne bolnice Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Cena naj se navede dnevno za gnoj enega konja (12 konj). Kolekovane pismene ponudbe naj se vložijo do 15. t. m. 9. dop. pri upravitelju nolnice. 8774

Zimskih mekih kaputa, nistara modernih u više boja br. 44, 46, 48, 50 i 52

1 komad dinara: 300.

Na više znatno jeftinije šaljem poštom sa poštarinom po dinar 310 komad. Kolonijalna radnja

Djordja Gavrilovića,

Beograd, Kralja Petra 62. Telefon 143.

Zastoni

teško dobiš kaj, vendar ako kupiš v novi specialni trgovini bluz in domačih oblek M. Bolharja, Sv. Jakoba nabrožje 29, si prihraniš denar.

Bluze iz barhonta od K 160.— dalje

„volnene“ K 200.—

Domače obleke „K 350.—

Predno kupiš drugod, oglej si izbrat 8575

Prodaja smrekovega rezanega lesa.

Bratva uprava Lamezen Kokra nad Kraujom ima naprodaj sledeči smrekov rezan materijal po 4 m dolg:

okroglo 200 m³ paralelnih desk 25, 30, 40 mm
150 „ koničnih
35 „ škart in ozkih desk različnih dimenzij
80 „ lat različnih dimenzij od 1 do 4 m dolge.

Les se prodaja loco Zaga Kokra po obstoječih trgovskih uzenah. Predpisano kolekovane ponudbe je vložiti do 31. decembra t. l. ob 12. opoldne na upravo, koder so razvidni tudi prejemni pogoji. 8735

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Podružnice:

Split, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje, Maribor, Ptuj, Brežice.

LJUBLJANA - STRITARJEVA ULICA 2.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Telef. števil. 261 in 413.

Brzjavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavnica K 50,000.000.

Rezervni zakladi

K 45,000.000